

Κεφάλαιο Τέταρτο

Εθνοπολιτισμικά Χαρακτηριστικά της Ελληνοαυστραλιανής Οικογένειας

Η εθνοπολιτισμική ζωή της ελληνοαυστραλιανής οικογένειας επιδέχεται διαφορετικές προσεγγίσεις, ανάλογα με το σκοπό της εργασίας. Στην παρούσα έρευνα και συγκεκριμένα στο κεφάλαιο αυτό επιχειρείται η προσέγγισή της μέσα από την οπτική θεώρηση των Ελληνοαυστραλών εφήβων. Δηλαδή σκιαγραφείται η σχέση των οικογενειών με τον ελληνικό τρόπο ζωής και οι πρακτικές μέσα από τις οποίες εκφράζεται. Δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην εθνοπολιτισμική τους ζωή σε συνάρτηση με την εθνοτική τους τυπολογία. Η χαρτογράφηση αυτή επιχειρείται για να συμβάλει στην πληρέστερη κατανόηση του πλαισίου μέσα στο οποίο διαμορφώνεται η ελληνική πολιτισμική ταυτότητα του δείγματος.

4.1 Εθνοπολιτισμικότητα της Ελληνικής Οικογένειας στην Αυστραλία:

Προσέγγιση από την Οπτική Θεώρηση της Τρίτης Γενιάς

Η ερευνητική στρατηγική που υιοθετήθηκε για τη μελέτη της εθνοπολιτισμικής ζωής των ελληνοαυστραλιανών οικογενειών ήταν η χρήση ερωτηματολογίων, με ερωτήσεις διαβαθμισμένης κλίμακας κλειστού τύπου. Παράλληλα, το δείγμα απάντησε προφορικά σε ερωτήσεις στη διάρκεια των ομαδικών συζητήσεων.¹³⁴ Τα ποσοτικά δεδομένα που προέκυψαν αναλύθηκαν με στατιστικές μεθόδους,¹³⁵ ενώ οι απόψεις που εκφράστηκαν, στη διάρκεια των ομαδικών συζητήσεων, αποτέλεσαν αντικείμενο ποιοτικών συγκρίσεων και αναλύσεων.

Τα επιμέρους πεδία τα οποία διερευνήθηκαν και οριοθετούν τις πεποιθήσεις του δείγματος για την εθνοπολιτισμικότητα των οικογενειών τους είναι τα ακόλουθα δέκα:

- α) Σπουδαιότητα ελληνικού τρόπου ζωής, ελληνικής γλώσσας και Ορθόδοξης πίστης στη ζωή της οικογένειας
- β) Δίκτυα οικογενειακής αλληλεπίδρασης - κοινωνικοποίηση με συγγενείς και άλλους Έλληνες
- γ) Υιοθέτηση ελληνικής διατροφής, έξοδοι σε χώρους με ελληνική κουζίνα και αγορά ελληνικών προϊόντων
- δ) Εορτασμός ονομαστικών γιορτών και γενεθλίων
- ε) Υποστήριξη Ελληνοαυστραλών επαγγελματιών
- στ) Επαφή με ελληνικά μέσα μαζικής ενημέρωσης
- ζ) Παρακολούθηση πολιτικής ζωής και εξελίξεων στην Ελλάδα και στην ελληνοαυστραλιανή παροικία

¹³⁴ Μια άλλη προσέγγιση θα μπορούσε να συμπεριλάβει και άλλα πρόσωπα της ελληνοαυστραλιανής οικογένειας, όπως οι γονείς και οι παππούδες-γιαγιάδες, οι οποίοι διαμορφώνουν την εθνοτική και κοινωνική ταυτότητα της οικογένειάς τους. Ωστόσο, το κέντρο βάρους της παρούσας εργασίας εστιάζεται στην εθνοπολιτισμική ταυτότητα των ίδιων των εφήβων και στον τρόπο που αντιλαμβάνονται την επίδραση των οικογενειών τους σε αυτή.

¹³⁵ SPSS 11.9, κατανομή συχνοτήτων-Frequencies distribution.

- η) Συμμετοχή σε συλλογικούς και οργανωτικούς θεσμούς και εκδηλώσεις της ελληνικής ομογένειας
- θ) Ελληνική ψυχαγωγία και διασκέδαση
- ι) Συμβολισμοί ελληνικότητας και κατοικία

Η επιλογή των προαναφερόμενων πεδίων έγινε με βασικό γνώμονα την απόδοση μιας σφαιρικής εικόνας για την εθνοπολιτισμική ζωή της ελληνοαυστραλιανής οικογένειας, ως πρακτικές ελληνικότητας και ως ιδεολογική σχέση. Κάθε πεδίο εθνοπολιτισμικότητας διαρθρώνεται σε μια ή περισσότερες παραμέτρους - μεταβλητές, οι οποίες αποδίδουν τη σχέση των οικογενειών με το συγκεκριμένο πεδίο, όπως παρουσιάζεται στη συνέχεια:

α) Σπουδαιότητα ελληνικού τρόπου ζωής-ελληνικής κουλτούρας, ελληνικής γλώσσας και Ορθόδοξης πίστης στη ζωή της οικογένειας

Στο πρώτο πεδίο διερεύνησης ζητήθηκε από τους ερωτηθέντες να απαντήσουν ποιες από τις παρακάτω τρεις διαστάσεις ελληνικότητας παίζουν σημαντικό ρόλο στην οικογενειακή τους ζωή: α) η ελληνική κουλτούρα και ελληνικός τρόπος ζωής, β) η ελληνική γλώσσα και γ) η Ορθόδοξη πίστη. Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται οι ποσοτώσεις των απαντήσεων που δόθηκαν.

Πίνακας 4.1: Σημαντικότητα της Ελληνικής Κουλτούρας, Ελληνικής Γλώσσας και Ορθόδοξης πίστης (Σε ποσοστά, N = 329)

	Βαθμός συμφωνίας: (5-4= Πάρα πολύ-Πολύ, 3=Μέτρια, 2-1=Λίγο-Καθόλου)	5-4	3	2-1
1	Η ελληνική κουλτούρα και ελληνικός τρόπος ζωής παίζουν σημαντικό ρόλο στη ζωή της οικογένειάς μου	65	21.3	13.7
2	Η ελληνική γλώσσα παίζει σημαντικό ρόλο στη ζωή της οικογένειάς μου	63.8	20.4	15.8
3	Η Ορθόδοξη πίστη παίζει σημαντικό ρόλο στη ζωή της οικογένειάς μου	61.7	19.6	18.7

Όπως παρουσιάζεται στον προηγούμενο πίνακα, οι τρεις παράμετροι ελληνικότητας εμφανίζονται να έχουν σημαντική θέση στη ζωή των περισσότερων ελληνοαυστραλιανών οικογενειών, με μικρές ποσοστιαίες αποκλίσεις σημαντικότητας μεταξύ τους. Η μεγαλύτερη ομάδα του δείγματος, σχεδόν τα δύο τρίτα (65%) θεωρεί ότι η ελληνική κουλτούρα και ο ελληνικός τρόπος ζωής παίζουν «Πάρα πολύ ή Πολύ» σημαντικό ρόλο. Παρόμοια, η ελληνική γλώσσα συνιστά «Πάρα πολύ ή Πολύ» σημαντικό προσδιοριστικό γνώρισμα της οικογένειας, για ένα αντίστοιχο αριθμό μαθητών (63.8%). Με τον ίδιο τρόπο, οι περισσότεροι μαθητές (61.7%) θεωρούν πως η Ορθόδοξη πίστη παίζει «Πάρα πολύ ή Πολύ» πολύ σημαντικό ρόλο στην οικογενειακή τους ζωή. Μια άλλη ομάδα Ελληνοαυστραλών εφήβων θεωρεί «μέτριο» το ρόλο των προηγούμενων τριών παραμέτρων στη ζωή της οικογένειας, με αντίστοιχα ποσοστά σημαντικότητας για την ελληνική κουλτούρα και τρόπο ζωής (21.3%), την ελληνική γλώσσα (20.4%) και την Ορθόδοξη πίστη (19.6%). Τέλος, χαμηλό ή μηδαμινό ρόλο σημαντικότητας στην οικογενειακή τους ζωή έχει η Ορθόδοξη πίστη (18.7%) η ελληνική γλώσσα (15.8%) και η ελληνική κουλτούρα και τρόπος ζωής (13.7%).

Οι πληροφορίες και οι διευκρινιστικοί σχολιασμοί, που διατυπώθηκαν στη διάρκεια των ομαδικών συζητήσεων, εναρμονίζονται με τις στατιστικές τάσεις σημαντικότητας και τις συμπληρώνουν. Παραθέτουμε αντιπροσωπευτικές απόψεις των μαθητών, που προέβαλαν ως πάρα πολύ σημαντική τη θέση των τριών διαστάσεων στην οικογενειακή τους ζωή (ελληνική γλώσσα-ορθόδοξη πίστη-ελληνική κουλτούρα):

- Η ελληνική κουλτούρα, η ελληνική γλώσσα και η Ορθόδοξη πίστη εκλαμβάνονται ως πτυχές μιας ενιαίας οικογενειακής ταυτότητας: «στο σπίτι μας γιορτάζουμε τις ελληνικές γιορτές, πηγαίνουμε κάποιες φορές εκκλησία, μιλάμε ελληνικά, γιατί αυτά έφεραν οι παππούδες μας» (μαθητής 2).
- Η ελληνική γλώσσα θεωρείται παράγοντας εθνοτικής ταυτοποίησης: «Έχουμε ελληνική καταγωγή και αυτό φαίνεται από τα ελληνικά που ακούγονται στο σπίτι» (μαθητής 33).

Παράλληλα, οι ομάδες των μαθητών που πιστεύουν ότι η ελληνική κουλτούρα, η ελληνική γλώσσα και η Ορθόδοξη πίστη παίζουν μέτριο ή περιορισμένο ρόλο στη ζωή της οικογένειας, ήταν πιο φειδωλοί στους σχολιασμούς τους, προβάλλοντας απόψεις όπως «δε ζούμε τόσο ελληνικά στο σπίτι, είμαστε περισσότερο 'Aussie'» (μαθητής 144), ενώ άλλος πληροφορητής τόνισε «το ότι τρώμε λίγες φορές ελληνικά και πάμε το Πάσχα στην Ανάσταση δε σημαίνει ότι ζούμε ελληνικά» (μαθητής 159). Αξιοσημείωτες ήταν οι απόψεις που διαχώρισαν τις τρεις παραμέτρους μεταξύ τους, ως πυρηνικά στοιχεία της οικογενειακής τους ζωής, με σχόλια όπως το επόμενο: «πηγαίνουμε συχνά στην εκκλησία σαν οικογένεια, γιορτάζουμε τις ελληνικές γιορτές, αλλά δε μιλάμε ελληνικά στο σπίτι» (μαθητής 131).

Τα προηγούμενα ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα για την πλειοψηφία του δείγματος μαρτυρούν τη συναισθηματική και ιδεολογική σημαντικότητα των τριών παραμέτρων στη ζωή της ελληνοαυστραλιανής οικογένειας, πέρα από το επίπεδο πραγματικής παρουσίας τους ως οικογενειακή εμπειρία και πράξη. Επίσης, το γεγονός πως δεν εκδηλώνεται σημαντικό ποσοστιαίο προβάδισμα κάποιας από αυτές τις παραμέτρους απέναντι στις άλλες δύο, δείχνει τον ενιαίο χαρακτήρα τους και την αλληλοσυσχέτισή τους, στη συνείδηση αυτών των μαθητών. Σε ρεαλιστικό επίπεδο, οι προφορικοί σχολιασμοί παραπέμπουν σε ένα ευρύ φάσμα σχέσεων με την ελληνικότητα, τη θρησκευτικότητα και τη χρήση της ελληνικής γλώσσας, επιβεβαιώνοντας την εθνοπολιτισμική ποικιλομορφία της ελληνοαυστραλιανής οικογένειας. Επίσης, μια αξιολογη μερίδα του δείγματος έδωσε έμφαση στο προβάδισμα μιας από τις παραμέτρους αυτές στη ζωή της οικογένειας, εκφράζοντας τον επιλεκτικό χαρακτήρα της εθνοπολιτισμικής οικογενειακής ταυτότητας.

β) Δίκτυα οικογενειακής αλληλεπίδρασης με συγγενείς και άλλους Έλληνες

Το δεύτερο πεδίο αποσκοπούσε στη συγκέντρωση πληροφοριών σχετικά με την ενδο-οικογενειακή αλληλεπίδραση και την επαφή της οικογένειας με άλλους συγγενείς και πρόσωπα ελληνικής καταγωγής. Οι παράμετροι που εξετάστηκαν ήταν οι ακόλουθες τέσσερις: α) οι στενές σχέσεις των μελών της οικογένειας μεταξύ τους και ο βαθμός αλληλοϋποστήριξης τους, β) η συχνότητα σχέσεων της άμεσης οικογένειας με την πρώτη γενιά, δηλαδή τους παππούδες και τις γιαγιάδες των Ελληνοαυστραλών εφήβων, γ) η συχνότητα σχέσεων με Έλληνες συγγενείς και φίλους και δ) ο βαθμός αλληλεπίδρασης της οικογένειας με

άλλες ελληνικές οικογένειες. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι στατιστικές κατανομές συχνοτήτων των παραμέτρων ελληνικότητας.

Πίνακας 4.2: Συναναστροφή με Συγγενείς και Άλλους Έλληνες (Σε ποσοστά, N =329)

	Βαθμός συμφωνίας: (5-4= Πάρα πολύ-Πολύ, 3=Μέτρια, 2-1=Λίγο-Καθόλου)	5-4	3	2-1
1	Η στενή οικογενειακή ζωή αποτελεί κεντρικό γνώρισμα της οικογένειάς μου. Αφιερώνουμε κοινό χρόνο μεταξύ μας και αλληλοϋποστηρίζομαστε	84.2	10.4	5.4
2	Ως οικογένεια διατηρούμε επαφή με τους παππούδες - γιαγιάδες αρκετές φορές το μήνα ή την εβδομάδα ¹³⁶	81.7	12.1	6.2
3	Οι Έλληνες συγγενείς μας επισκέπτονται αρκετές φορές το μήνα και αντίστροφα	25.8	35.8	38.4
4	Η οικογένειά μου συναναστρέφεται κυρίως με άλλες ελληνικές οικογένειες / πρόσωπα	49.6	27.1	23.3

Οι ποσοτώσεις του παραπάνω πίνακα αποτυπώνουν τις αντιλήψεις του δείγματος για τα δίκτυα αλληλεπίδρασης με άλλους Έλληνες, ως εξής: Για την πρώτη παράμετρο στην πλειοψηφία των ελληνοαυστραλιανών οικογενειών (84.2%), υπάρχουν πολύ στενές οικογενειακές σχέσεις, αλληλοϋποστήριξη και χρόνος κοινών δραστηριοτήτων. Αντίθετα, για το 10.4% οι σχέσεις αυτές έχουν μέτριο χαρακτήρα, ενώ για το 5.4% είναι ελάχιστες. Υψηλά ποσοστά σημαντικότητας προέκυψαν και για τη δεύτερη παράμετρο, τις σχέσεις της οικογένειας με την πρώτη γενιά. Το 81.7% των ερωτηθέντων απάντησε ότι οι οικογένειές τους διατηρούν επαφές με τους παππούδες-γιαγιάδες αρκετές φορές το μήνα/εβδομάδα. Για το 12.1% οι επαφές είναι μέτριες και για το 6.2% ελάχιστες ή περιορισμένες. Οι κατανομές συχνοτήτων για την τρίτη παράμετρο δείχνουν πως τα επίπεδα επισκεψιμότητας της οικογένειας σε άλλους συγγενείς και αντίστροφα εμφανίζουν μέτρια κινητικότητα. Έτσι, το μεγαλύτερο ποσοστό (38.4%) απάντησε ότι η επισκεψιμότητα έχει σπάνιο χαρακτήρα ή δεν υφίσταται. Περισσότερες από το ένα τρίτο των οικογενειών (35.8%) ανταλλάσσουν επισκέψεις σποραδικά μέσα στο μήνα, ενώ μόλις περισσότερες από το ένα τέταρτο (25.8%) έχουν πολύ συχνές ή συχνές επισκέψεις το μήνα σε άλλους συγγενείς ελληνικής καταγωγής ή δέχονται ανάλογες επισκέψεις. Η στατιστική ανάλυση των απαντήσεων για την καταληκτική παράμετρο έδειξε πως οι οικογένειες των εφήβων έχουν συχνές κοινωνικές σχέσεις με άλλους Έλληνες. Σχεδόν οι μισοί ερωτηθέντες (49.6%), απάντησαν ότι η οικογένειά τους συναναστρέφεται «Πάρα πολύ ή Πολύ», κυρίως με άλλους Έλληνες. Επιπλέον, το 27.1% δήλωσε «Μέτρια» επίπεδα σχέσεων, ενώ το 23.3% αποκρίθηκε «Λίγο ή Καθόλου».

¹³⁶ Θα πρέπει να κατατεθεί ότι τα ποσοστά της παραμέτρου αυτής δεν υπολογίστηκαν με βάση το σύνολο των ερωτηθέντων, αλλά το 91%. Ένα ποσοστό 5% δήλωσε πως δεν έχουν παππούδες και γιαγιάδες. Επίσης, εξαιρέθηκε ένα ποσοστό (4%) που αφορά περιπτώσεις όπου οι παππούδες-γιαγιάδες ζουν στην Ελλάδα ή υπάρχουν σοβαρά προβλήματα υγείας, που καθιστούν προβληματική την επικοινωνιακή σχέση με την οικογένεια. Επιπλέον, το 72% των μαθητών δήλωσε ότι ζουν όλοι οι παππούδες- γιαγιάδες τους ή ζουν οι τρεις, ενώ για το 24% ζουν οι δυο ή ο ένας, γεγονός που σημαίνει πως σταδιακά αποχωρούν βιολογικά και συρρικνώνονται αριθμητικά.

Τα αποτελέσματα των συζητήσεων έφεραν στην επιφάνεια ενδιαφέρουσες διαστάσεις, επιβεβαιώνοντας τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης και για τις τέσσερις παραμέτρους. Οι ερωτηθέντες αναγνώρισαν ως σημαντική αξία τη σταθερότητα σχέσεων πρώτης-δεύτερης-τρίτης γενιάς και την ανάπτυξη ισχυρών δεσμών μεταξύ τους. Παραθέτουμε ορισμένες αντιπροσωπευτικές απόψεις, όπως εκφράστηκαν στα πλαίσια των συζητήσεων:

- Η βασική διαπίστωση που προέκυψε από την ανάλυση των απαντήσεων ήταν πως η συχνή επικοινωνία με την πρώτη γενιά αποτελεί μέρος της οικογενειακής καθημερινότητας για την πλειοψηφία του δείγματος: «Ο παππούς και η γιαγιά από τη μεριά της μητέρας μου μένουν κοντά, στο διπλανό στενό. Σχεδόν καθημερινά είναι σε μας ή εμείς στο σπίτι τους, είμαστε μια οικογένεια» (μαθητής 14).
- Η ανάπτυξη πυκνού δικτύου κοινωνικοποίησης με άλλους Έλληνες συγγενείς και φίλους αποτελεί αυτονόητη πρακτική για μια ομάδα μαθητών: «Έχουμε πολλούς συγγενείς, έχω 12 πρώτα ξαδέρφια περίπου στην ηλικία μου. Οι περισσότεροι ζούμε σε κοντινές περιοχές και βρισκόμαστε συχνά ή τηλεφωνούμε. Στο σπίτι μας σχεδόν πάντα έχουμε κάποιους Έλληνες συγγενείς ή φίλους» (μαθητής 43).
- Οι χαλαρές σχέσεις με συγγενικά πρόσωπα και άλλους Έλληνες οικογενειακούς φίλους, όταν εκδηλώνονται αποδίδονται σε ποικίλους παράγοντες: «Δεν έχουμε πολλές σχέσεις με συγγενικά πρόσωπα, επειδή από τη μεριά του πατέρα μου όλοι είναι στην Ελλάδα και η μητέρα μου δεν είναι Ελληνίδα. Έχουμε μια-δυο παρέες που είναι Έλληνες» (μαθητής 112), ενώ άλλος μαθητής τόνισε «γενικά δεν έχουμε πλούσια κοινωνική ζωή σαν οικογένεια, ίσως φταίει οι σκληρές συνθήκες στη δουλειά των γονιών μου, δεν τους μένει χρόνος, αλλά βρισκόμαστε λίγες φορές το χρόνο σε οικογενειακές γιορτές» (μαθητής 91).
- Η ισορροπημένη ανάπτυξη σχέσεων με Έλληνες και μη Έλληνες συνιστά αυτονόητη πρακτική, ιδιαίτερα για τις διεθνικές οικογένειες: «κάνουμε παρέα με συγγενείς, με φίλους αλλά και ανθρώπους από τη δουλειά των γονιών μου, που δεν είναι Έλληνες. Αυτό είναι φυσιολογικό και μας αρέσει» (μαθητής 24).

Τα ευρήματα αυτά δείχνουν ότι τα μέλη των σύγχρονων ελληνοαυστραλιανών οικογενειών εξακολουθούν να διατηρούν σε μεγάλο βαθμό στενές κοινωνικές και συναισθηματικές σχέσεις μεταξύ τους, όπως αυτό εκλαμβάνεται από την τρίτη γενιά. Επίσης, ο πυρηνικός χαρακτήρας της σύγχρονης ελληνοαυστραλιανής οικογένειας και οι στενές διαγενειακές σχέσεις θεωρούνται ως κάτι το αυτονόητο, για τους περισσότερους Ελληνοαυστραλούς εφήβους. Ταυτόχρονα, η κοινωνικοποίηση της μέσης ελληνοαυστραλιανής οικογένειας με άλλες συγγενικές ή φιλικές ελληνικές οικογένειες έχει πιο ευκαιριακό χαρακτήρα, από ό,τι στην προηγούμενη γενιά ή εκδηλώνεται κυρίως στα σημαντικά οικογενειακά ή παροικιακά κοινωνικά γεγονότα και γιορτές. Επιβεβαιώνεται πως, η συναναστροφή και τα δίκτυα κοινωνικοποίησης των οικογενειών βρίσκονται σε μεταβατική πορεία. Βαθμιαία, οι νέες ελληνοαυστραλιανές οικογένειες δημιουργούν φιλίες από το ευρύτερο πολυπολιτισμικό πλαίσιο της Αυστραλίας, εκφράζοντας με αυτό τον τρόπο τη

διαπολιτισμική τους κοινωνικοποίηση. Η πρακτική αυτή αποτελεί φυσικό συνεπακόλουθο της επαγγελματικής και κοινωνικής αλληλεπίδρασης και συνάντησης της δεύτερης και τρίτης γενιάς με άλλους πολιτισμικούς εαυτούς, αντίθετα με τη συμπεριφορά και προϋποθέσεις κοινωνικοποίησης της πρώτης γενιάς μεταναστών.

γ) Υιοθέτηση ελληνικής διατροφής, έξοδοι σε ελληνικά εστιατόρια και αγορά ελληνικών προϊόντων

Στο τρίτο πεδίο μελετήθηκαν παράμετροι ελληνικότητας που αφορούσαν α) τις ελληνοκεντρικές συνήθειες διατροφής των οικογενειών, β) τις οικογενειακές εξόδους σε ελληνικά εστιατόρια, ταβέρνες ή ζαχαροπλαστεία και γ) την επισκεψιμότητα των οικογενειών σε ελληνικά καταστήματα ή την αγορά ελληνικών προϊόντων. Τα αποτελέσματα των στατιστικών αναλύσεων παρουσιάζονται στον επόμενο πίνακα:

Πίνακας 4.3: Ελληνική Διατροφή και Αγορά Ελληνικών Προϊόντων, Επισκεψιμότητα Ελληνικών Εστιατορίων (Σε ποσοστά, N =329)

	Βαθμός συμφωνίας: (5-4= Πάρα πολύ-Πολύ, 3=Μέτρια, 2-1=Λίγο-Καθόλου)	5-4	3	2-1
1	Οι συνήθειες διατροφής στην οικογένειά μου είναι ελληνικές-ακολουθούμε το ελληνικό διαιτολόγιο	39.1	25.7	35.2
2	Ως οικογένεια επισκεπτόμαστε ελληνικά εστιατόρια, ταβέρνες, ζαχαροπλαστεία, συμμετέχουμε σε γεύματα ελληνικών οργανισμών	37.5	25.8	36.7
3	Η οικογένειά μου αγοράζει ταχτικά ελληνικά προϊόντα ή επισκέπτεται ελληνικά καταστήματα	20.3	30.2	49.5

Οι κατανομές συχνοτήτων στις απαντήσεις της πρώτης παραμέτρου δείχνουν πως, μόλις το 39.1% των οικογενειών ακολουθεί «Πάρα πολύ ή Πολύ» το ελληνικό διαιτολόγιο. Περισσότερο από το ένα τρίτο του δείγματος (35.2%) απάντησε «Λίγο ή Καθόλου», ενώ το ένα τέταρτο (25.7%) αποκρίθηκε ότι το ακολουθούν «Μέτρια». Η δεύτερη παράμετρος εκφράζει, το πως βλέπει η τρίτη γενιά, την επαφή της ελληνοαυστραλιανής οικογένειας με την ελληνική διατροφή εκτός σπιτιού, δηλαδή επισκέψεις σε ελληνικά εστιατόρια, ταβέρνες, ζαχαροπλαστεία, συμμετοχή σε γεύματα ελληνικών οργανισμών και φορέων. Σύμφωνα τους μαθητές το 37.5% των οικογενειών εκδηλώνει «Πάρα πολύ ή πολύ» συχνή επισκεψιμότητα. Επίσης, περισσότεροι από το ένα τρίτο (36.7%) απάντησαν «Λίγο ή Καθόλου», ενώ ένας στους τέσσερις (25.8%) δήλωσε «Μέτρια», επισκεψιμότητα. Η τρίτη παράμετρος του παρόντος πεδίου λειτουργεί συμπληρωματικά με τις προηγούμενες και δείχνει τη σχέση και επαφή της οικογένειας με τα ελληνικά καταστήματα και τα ελληνικά προϊόντα. Οι απαντήσεις που δόθηκαν για τις μισές οικογένειες (49.5%) ήταν ότι αγοράζουν «Λίγο ή Καθόλου» ελληνικά προϊόντα, σχεδόν μια στις τρεις οικογένειες (30.2%) αγοράζουν «Μέτρια», ενώ μια στις πέντε οικογένειες (20.3%), αγοράζουν ελληνικά προϊόντα «Πάρα πολύ ή πολύ» συχνά.

Οι προφορικές απαντήσεις των ερωτηθέντων για τις ελληνικές συνήθειες διατροφής των οικογενειών τους επιβεβαίωσαν πως αυτές εκφράζονται με ποικίλα σχήματα. Παραθέτουμε τις αντιπροσωπευτικότερες τάσεις.

- Η γνώση των Ελληνοαυστραλών εφήβων για τον πλούτο της ελληνικής κουζίνας είναι περιορισμένη, αφού είναι σε θέση να ονομάσουν προφορικά λιγότερα από 5-6 ελληνικά φαγητά.¹³⁷
- Η κεντρικότερη τάση που διατυπώθηκε είναι ότι δειπνούν οικογενειακά αρκετές φορές την εβδομάδα, ανεξάρτητα από τον ελληνικό ή όχι χαρακτήρα της διατροφής. Επίσης, οι μαθητές δήλωσαν πως γευματίζουν οικογενειακά με τους παππούδες και γιαγιάδες, τουλάχιστο μια φορά εβδομαδιαία ή αρκετές φορές το μήνα. Ταυτόχρονα, τόνισαν ότι στη διάρκεια του δείπνου ή των κοινών γευμάτων δίνεται η ευκαιρία να κουβεντιάσουν για οικογενειακά ζητήματα ή απλά να αισθανθούν την οικογενειακή ομαδικότητα και συνεκτικότητα. Παράλληλα, υπογράμμισαν πως η ελληνική διατροφή έχει εξέχουσα θέση στις εορταστικές οικογενειακές συνάξεις.
- Μαθητές από οικογένειες με χαμηλά ποσοστά επαφής με την ελληνική διατροφή, πιστεύουν πως αυτό οφείλεται κυρίως στην έλλειψη χρόνου ενασχόλησης με την ελληνική κουζίνα και τη μαγειρική γενικότερα. Σύμφωνα με τα λόγια ενός μαθητή «η μητέρα μου έρχεται αργά στο σπίτι και δεν έχει τον καιρό να μαγειρεύει. Συνήθως παίρνουμε κάτι από έξω ή φτιάχνουμε κάτι πρόχειρο» (μαθητής 112).
- Η ελληνική διατροφή της οικογένειας ταυτίζεται ιδιαίτερα με τους παππούδες και γιαγιάδες των ερωτηθέντων, που μετέφεραν τον ελληνικό γευστικό πλούτο στην Αυστραλία. Ιδιαίτερα, οι γιαγιάδες αποτελούν πρόσωπα-σύμβολα που εμπνέουν και ενσαρκώνουν την ελληνικότητα και μέσα από την ελληνική διατροφή, ενισχύοντας τις τακτές οικογενειακές συναντήσεις: «Η γιαγιά μου ετοιμάζει κάθε Πέμπτη μια ελληνική συνταγή. Μαγειρεύει θαυμάσια. Μου λέει ότι τα φτιάχνει για μένα με μεράκι, γιατί του παιδιού της το παιδί της είναι δυο φορές παιδί!» (μαθητής 93).
- Μια ομάδα μαθητών επιχειρηματολόγησε πως οι ελληνικές διατροφικές συνήθειες προβάλλουν στοιχεία από την ελληνική κουλτούρα στην ευρύτερη κοινωνία. Μαθητής της ομάδας αυτής τόνισε emphaticώς πως «αν και η ελληνική κουζίνα δεν είναι τόσο της μόδας όσα τα ασιατικά ή τα ιταλικά, πολλοί Αυστραλοί απολαμβάνουν το γύρο και άλλα ελληνικά φαγητά. Σε κάθε μεγάλη αγορά θα δεις και ελληνικά γυράδικα» (μαθητής 88).

¹³⁷ Τα ελληνικά φαγητά που επισημάνθηκαν από τους μαθητές ήταν: σουβλάκι, γύρος, σαρμαδάκια, γεμιστές πιπεριές, παστίσιο, τζατζίκι, ταραμοσαλάτα, σούπα γιουβαρλάκια, φακές, φασολάδα, ελληνική χωριάτικη σαλάτα, ελιές, τυρί φέτα και γλυκά, όπως οι κουραμπιέδες, το γαλακτομπούρεκο, οι δίπλες και ο μπακλαβάς.

Οι απαντήσεις που δόθηκαν για τις άλλες δύο παραμέτρους ήταν πιο σύντομες. Η επισκεψιμότητα των οικογενειών σε ελληνικά εστιατόρια, ταβέρνες, ζαχαροπλαστεία και η συμμετοχή σε γεύματα ελληνικών οργανισμών εμφανίζεται περιορισμένη. Ένας από τους βασικότερους λόγους σύμφωνα με τους προφορικούς σχολιασμούς είναι ο οικογενειοκεντρικός χαρακτήρας της διατροφής και της ψυχαγωγίας. Μαθητές τόνισαν ότι συνδέουν την ελληνική διατροφή σε μεγάλο βαθμό με οικογενειακά ή συγγενικά γεγονότα ή και παροικιακές συνάξεις. Ακόμη, προβλήθηκε η άποψη πως η αγορά ελληνικών προϊόντων αποτελεί πρακτική κυρίως της πρώτης γενιάς και δευτερευόντως της άμεσης οικογένειάς τους.

Από τα ευρήματα γίνεται φανερό ότι οι Ελληνοαυστραλοί έφηβοι εκλαμβάνουν ως θετική τη σχέση των οικογενειών τους με την ελληνική διατροφή και την ιδιαίτερη θέση της στις οικογενειακές εορταστικές εκδηλώσεις. Παράλληλα, οι απαντήσεις των μαθητών δείχνουν πως ο διατροφικός πλούτος της ελληνικής παραδοσιακής διατροφής περιορίζεται σταδιακά στον οικογενειακό χώρο, αφού οι μητέρες σήμερα δεν έχουν σε πολλές περιπτώσεις το χρόνο ή τη γνώση να ετοιμάσουν τις ιδιαίτερες ελληνικές συνταγές, που απαιτούν μεράκι και χρόνο. Ωστόσο, το ζήτημα της ελληνικής διατροφής στην Αυστραλία έχει πιο πολύπλοκο χαρακτήρα και στα πλαίσια της παρούσας έρευνας προσεγγίσθηκε μερικώς. Από διαγενειακή προσέγγιση, το σταδιακό πέρασμα από την καθαρά ελληνική διατροφή της πρώτης γενιάς σε πιο ανοιχτά σχήματα, αποτελεί δείγμα αλληλεπίδρασης των ελληνικών οικογενειών με το ευρύτερο αυστραλιανό πλαίσιο, στο οποίο συνυπάρχουν ευκολοπροσβάσιμα διαφορετικές διατροφικές συνήθειες. Αλλά και αντίστροφα, η κυρίαρχη αγγλοσαξονική ομάδα ήρθε πιο κοντά στις διατροφικές συνήθειες των μεταναστευτικών ομάδων, με συνέπεια οι μεγαλουπόλεις της Αυστραλίας να φημίζονται για την πληθώρα διαφορετικών εθνοτικών γεύσεων. Στην ελληνοαυστραλιανή περίπτωση, τα ελληνικά εστιατόρια και γυράδικα, τα οποία είναι ευρέως διαδεδομένα, αναδεικνύουν τις ελληνικές γευστικές παραδόσεις στον ευρύτερο κορμό της αυστραλιανής κοινωνίας. Ωστόσο, θα ήταν υπερβολή να τεθούν ετικέτες στην ελληνική κουζίνα και να την εξισώσουν αποκλειστικά με φαγητά της ώρας, όπως τον ελληνικό γύρο και το τζατζίκι, που προβάλλονται κατά κόρο τις τελευταίες δεκαετίες από τη γευστική τουριστική βιομηχανία στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

δ) Εορτασμός ονομαστικών γιορτών και γενεθλίων

Στο τέταρτο πεδίο ζητήθηκε από το δείγμα να απαντήσει γραπτά για τη σπουδαιότητα που έχουν στην οικογενειακή τους ζωή, οι ονομαστικές γιορτές και τα γενέθλια. Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται τα στατιστικά ευρήματα.

Πίνακας 4.4: Εορτασμός Ονομαστικών Γιορτών και Γενεθλίων
(Σε ποσοστά, N = 329)

	Βαθμός συμφωνίας: (5-4= Πάρα πολύ-Πολύ, 3=Μέτρια, 2-1=Λίγο-Καθόλου)	5-4	3	2-1
1	Οι ονομαστικές γιορτές έχουν σημαντική θέση στη ζωή της οικογένειας	70	15.5	14.5
2	Τα γενέθλια έχουν σημαντική θέση στη ζωή της οικογένειας	94.6	3.7	1.7

Η ανάγνωση του πίνακα δείχνει πολύ θετική σχέση των ελληνοαυστραλιανών οικογενειών και με τις δυο μεταβλητές, με τον εορτασμό των γενεθλίων να έχει προβάδισμα σημαντικότητας. Αναλυτικότερα, για το 70% των οικογενειών οι ονομαστικές γιορτές αποτελούν «Πάρα πολύ ή Πολύ» σημαντική οικογενειακή πρακτική. Το 15.5% του δείγματος δήλωσε «Μέτρια» σχέση σημαντικότητας και ένα μικρότερο ποσοστό (14.5%) απάντησε ότι έχουν «Λίγο ή Καθόλου» σημαντική θέση. Τα ποσοστά σπουδαιότητας για τα γενέθλια κινήθηκαν σαφώς υψηλότερα. Η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων (94.6%) απάντησε «Πάρα πολύ ή Πολύ» σημαντική θέση, ενώ μόνο το 3.7% απάντησε «Μέτρια» και το 1.7% χαρακτήρισε τα γενέθλια «Λίγο ή Καθόλου» σημαντική οικογενειακή πρακτική.

Πιο διευρυμένη εικόνα αποκτούμε μέσα από τις προφορικές απαντήσεις των Ελληνοαυστραλών εφήβων. Παρουσιάζονται οι επικρατέστερες απόψεις που διατυπώθηκαν και τοποθετούν τόσο τις ονομαστικές γιορτές όσο και τα γενέθλια στο επίκεντρο του οικογενειακού εορταστικού κύκλου:

- Οι ονομαστικές γιορτές είναι οικογενειακή υπόθεση, αποτελώντας πεδίο ανάπτυξης οικογενειακών και συγγενικών αλληλεπιδράσεων: «Όταν κάποιος στην οικογένειά μου έχει ονομαστική γιορτή μαζευόμαστε οι στενοί συγγενείς, δίνουμε ευχές, τρώμε, κάνουμε παρέα και χορεύουμε. Έχω την ονομαστική μου γιορτή μαζί με τη γιαγιά μου, έτσι γιορτάζουμε μαζί και η χαρά είναι διπλή στην οικογένεια» (μαθητής 156).
- Οι ονομαστικές γιορτές αποτελούν ευκαιρία θρησκευτικής έκφρασης και σύσφιξης οικογενειακών σχέσεων: «στην ονομαστική μας γιορτή βάζουμε τα καλά μας και πηγαίνουμε στην εκκλησία. Ύστερα, το βράδυ έχουμε γιορτή στο σπίτι και έρχονται οι συγγενείς» (μαθητής 22).
- Οι ονομαστικές γιορτές εκλαμβάνονται από τους εφήβους ως πρακτικές ελληνικής ταυτοποίησης: «το όνομα και το επίθετό μου είναι ελληνικά και δείχνουν πως έχω ελληνική καταγωγή. Έχω το όνομα του παππού μου και αυτός του δικού του παππού. Ποιος ξέρει πόσες γενιές πίσω πάμε;» (μαθητής 148).
- Στον εορτασμό των γενεθλίων, αντίστοιχα δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στις ευκαιρίες συνεορτασμού με συνομηλικούς και φίλους: «όταν έχω τα γενέθλια μου έρχονται οι φίλοι μου. Κάνουμε πάρτι και χορεύουμε. Με την οικογένεια τα γιορτάζω πριν, μου λένε ευχές και μου δίνουν δώρα» (μαθητής 89).
- Από διαγενειακή άποψη υποστηρίχθηκε ότι τα πιο ηλικιωμένα μέλη της οικογένειας γιορτάζουν κυρίως την ονομαστική τους γιορτή, οι γονείς τόσο την ονομαστική γιορτή όσο και τα γενέθλια και οι έφηβοι περισσότερο τα γενέθλια. Παραθέτουμε αντιπροσωπευτική άποψη: «ο παππούς και οι γιαγιά γιορτάζουν πιο πολύ την ονομαστική τους γιορτή, αλλά μερικές φορές γιορτάζουν και τα γενέθλια. Η προγιαγιά μου έγινε 95 χρονών και της κάναμε γενέθλια. Οι γονείς μου γιορτάζουν και τα δύο. Εμείς πιο πολύ τα γενέθλια» (μαθητής 49).

Σχολιάζοντας τις προηγούμενες θέσεις, παρατηρούμε ότι τόσο οι ονομαστικές γιορτές όσο και τα γενέθλια έχουν σημαντική θέση στη ζωή των ελληνοαυστραλιανών οικογενειών. Αν δεχθούμε την άποψη πως οι ονομαστικές γιορτές αντιπροσωπεύουν την πρόσδεση στην ελληνορθόδοξη ονοματολογική παράδοση και τα γενέθλια αποτελούν προϊόν συνάντησης με ευρύτερες πολιτισμικές πρακτικές και συνήθειες, τότε οι ελληνοαυστραλιανές οικογένειες και ιδιαίτερα τα νεότερα μέλη τους κινούνται ανάμεσα στις δυο αυτές πολιτισμικές οριοθετήσεις, ως βασική έκφραση αυτοπροσδιορισμού και ετεροπροσδιορισμού.

ε) Υποστήριξη Ελληνοαυστραλών επαγγελματιών

Στο πέμπτο πεδίο διερεύνησης εξετάσθηκε η σχέση των οικογενειών (τόσο των γονέων όσο και των ηλικιωμένων μελών της), με Ελληνοαυστραλούς επαγγελματίες (γιατροί, δικηγόροι, φυσιοθεραπευτές κ.α.). Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης.

**Πίνακας 4.5: Υποστήριξη Ελληνοαυστραλών Επαγγελματιών
(Σε ποσοστά, N = 329)**

	Βαθμός συμφωνίας: (5-4= Πάρα πολύ-Πολύ, 3=Μέτρια, 2-1=Λίγο-Καθόλου)	5-4	3	2-1
1	Η οικογένειά μου (γονείς) προτιμά τις υπηρεσίες Ελλήνων επαγγελματιών (γιατροί, δικηγόροι, φυσιοθεραπευτές κ.α.)	25	20.8	54.2
2	Οι παπούδες - γιαγιάδες μου προτιμούν τις υπηρεσίες Ελλήνων επαγγελματιών (γιατροί, δικηγόροι, φυσιοθεραπευτές κ.α.)	58.2	20.8	20.8

Η κατανομή συχνοτήτων του επόμενου πίνακα για τους γονείς δείχνει ότι περισσότερες από τις μισές οικογένειες (54.2%) δεν προτιμούν τις υπηρεσίες Ελλήνων επαγγελματιών, μια στις τέσσερις οικογένειες (25%) τις προτιμά «Πάρα πολύ ή Πολύ» και μια στις πέντε (20.8%) τις προτιμά μερικές φορές. Σημαντικά υψηλότερα εμφανίζονται τα ποσοστά για την πρώτη γενιά. Έτσι, τα ηλικιωμένα μέλη της οικογένειας στην πλειοψηφία τους (58.2%) προτιμούν «Πάρα πολύ ή πολύ» τους επαγγελματίες ελληνικής καταγωγής. Ένας στους πέντε ηλικιωμένους (20.8%) δείχνει μέτρια προτίμηση και ένας ίσος αριθμός (20.8%) δεν προτιμά τους Έλληνες επαγγελματίες. Τα ποσοστά αυτά δείχνουν διαφορετική συμπεριφορά της πρώτης και δεύτερης γενιάς Ελληνοαυστραλών, κάτι που είναι αναμενόμενο.

Σε αυτή την κατεύθυνση κινήθηκαν και οι προφορικές τοποθετήσεις μαθητών, σύμφωνα με τις αντιπροσωπευτικότερες τάσεις που παραθέτουμε:

- Οι γονείς συνήθως προτιμούν επαγγελματίες που προσφέρουν υψηλή ποιότητα εργασιών, ανεξάρτητα από την εθνική τους καταγωγή: «Δε νομίζω να πρέπει να είμαστε κολλημένοι στους Έλληνες, αν δεν κάνουν σωστή δουλειά. Το σπουδαιότερο είναι να φέρνουν αποτέλεσμα. Έτσι κι αλλιώς μιλάμε στα αγγλικά. Business is Business» (μαθητής 121).

- Τα ηλικιωμένα μέλη της ευρύτερης οικογένειας παρουσιάζουν τάσεις προσκόλλησης σε Έλληνες επαγγελματίες, λόγω της ελληνικής γλώσσας και της ίδιας κουλτούρας: «Ο παππούς μου προτιμά μόνο Έλληνες επαγγελματίες και τους προτιμά για πολλά χρόνια. Είναι που δε ξέρει καλά τα αγγλικά. Και αισθάνεται πιο μεγάλη ασφάλεια με την ίδια φυλή» (μαθητής 92).
- Η προτίμηση Ελληνοαυστραλών επαγγελματιών από τη δεύτερη γενιά, στο βαθμό που υπάρχει οφείλεται στα κοινά δίκτυα κοινωνικοποίησής τους: «Οι γονείς μου κάποιες φορές προτιμούν Έλληνες γιατρούς ή δικηγόρους και τεχνίτες ή μαγαζάτορες που γνωρίζονται από παλιά, σα συμμαθητές ή ήταν μαζί στο Πανεπιστήμιο ή απλά είναι γείτονές μας» (μαθητής 83).

Σχολιάζοντας την τάση προσήλωσης των ηλικιωμένων Ελληνοαυστραλών στις υπηρεσίες επαγγελματιών ελληνικής καταγωγής παρατηρούμε πως αυτή οφείλεται σε πρακτικούς λόγους εξαιτίας των επικοινωνιακών περιορισμών και την εξειδικευμένη ορολογία που απαιτείται σε κάποιες υπηρεσίες. Παράλληλα, αποτελεί δείγμα συναισθηματικής ασφάλειας και δεσμών αλληλεπίδρασης με άλλους Έλληνες. Επιπλέον, η διασύνδεση της δεύτερης γενιάς, δηλαδή των σύγχρονων γονέων με επαγγελματίες ελληνικής και μη ελληνικής καταγωγής φανερώνει την ισορροπημένη της σχέση και παράλληλους δεσμούς τόσο με την ελληνική παροικία όσο και με το ευρύτερο αυστραλιανό πλαίσιο.

στ) Επαφή με ελληνικά μέσα μαζικής ενημέρωσης

Τα ΜΜΕ, ως παράγοντες ενημέρωσης και ψυχαγωγίας της ελληνοαυστραλιανής οικογένειας, αποτέλεσαν το έκτο πεδίο διερεύνησης. Ζητήθηκε από τους μαθητές να οριοθετήσουν την επαφή της οικογένειας με τις ελληνικές εφημερίδες και τα περιοδικά, με βάση μια διαβαθμισμένη κλίμακα. Επίσης, ζητήθηκε να προσδιορίσουν το βαθμό παρακολούθησης ελληνικών τηλεοπτικών καναλιών και ακρόασης ραδιοφωνικών προγραμμάτων. Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται οι κατανομές συχνοτήτων που προέκυψαν από τη στατιστική ανάλυση.

Πίνακας 4.6: Ελληνικά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (Σε ποσοστά, N = 329)

	Βαθμός συμφωνίας: (5-4= Πάρα πολύ-Πολύ, 3=Μέτρια, 2-1=Λίγο-Καθόλου)	5-4	3	2-1
1	Ταχτική ανάγνωση ελληνικών εφημερίδων και περιοδικών	20.4	17.7	61.9
2	Ταχτική παρακολούθηση ελληνικών καναλιών στην τηλεόραση και ραδιοφωνικών προγραμμάτων	30.9	11.1	58

Σε σχέση με την πρώτη παράμετρο, η πλειοψηφία των γονέων (61.9%) διαβάζει «Λίγο ή Καθόλου» ελληνικές εφημερίδες και περιοδικά, ενώ ένας στους πέντε (20.4%) διαβάζει «Πάρα πολύ ή πολύ» και ένα μικρότερο ποσοστό (17.7%), «Μέτρια». Οι συχνότερες για τη δεύτερη παράμετρο κινήθηκαν πιο ανοδικά. Οι περισσότεροι ερωτηθέντες (58%) δήλωσαν ότι η οικογένειά τους παρακολουθεί εβδομαδιαία «Λίγο ή Καθόλου» ελληνικά κανάλια στην τηλεόραση ή ραδιοφωνικά προγράμματα, σχεδόν ο ένας στους τρεις (30.9%) απάντησε «Πάρα πολύ ή Πολύ» και ένας μικρότερος αριθμός (11.1%) αποκρίθηκε «Μέτρια».

Οι απαντήσεις του δείγματος στη διάρκεια των ομαδικών συνεντεύξεων αντανακλούν τις τάσεις που εκφράστηκαν και γραπτά. Οι περισσότεροι έφηβοι υπογράμμισαν τη σποραδική και ευκαιριακή αλληλεπίδραση των οικογενειών τους με τα ΜΜΕ, ενώ λιγότεροι ήταν όσοι τόνισαν τη στενή σχέση της οικογένειας, όπως παρατηρούμε αναλυτικότερα παρακάτω:

- Η επαφή με τα ελληνικά μέσα ενημέρωσης είναι σημαντική, ιδιαίτερα για τα ελλαδογεννημένα μέλη της οικογένειας: «ο πατέρας μου ήρθε 18 χρονών από την Ελλάδα, παρακολουθεί ελληνική και αγγλική τηλεόραση, το ίδιο γίνεται και με τις εφημερίδες» (μαθητής 76). Ενώ κάποιος άλλος διευκρίνισε: «οι παππούδες βλέπουν σχεδόν μόνο ελληνικά κανάλια και διαβάζουν μόνο ελληνικές εφημερίδες» (μαθητής 57).
- Ο βαθμός αλληλεπίδρασης της άμεσης οικογένειας με τα ΜΜΕ είναι χαμηλός: «μερικές φορές ο παππούς μου φέρνει ελληνικές εφημερίδες και ρίχνουμε κάποια ματιά, πιο πολύ τα αθλητικά.... Έχουμε ελληνικά κανάλια στην τηλεόραση και βλέπουμε μια δυο σειρές την εβδομάδα» (μαθητής 34). Άλλος μαθητής τόνισε πως «οι γονείς βλέπουν κυρίως τα αυστραλιανά κανάλια...αλλά όταν έρχονται στο σπίτι ο παππούς και η γιαγιά, τότε γυρίζουμε στα ελληνικά» (μαθητής 40).
- Η επαφή με τα ΜΜΕ διαφοροποιείται ανάλογα με το μέσο ενημέρωσης και ψυχαγωγίας: «Δεν έχουμε ελληνικά κανάλια στο σπίτι, ούτε αγοράζουμε ελληνικές εφημερίδες, αλλά ακούμε το 3ΧΥ συνέχεια όταν είμαστε στο αυτοκίνητο» (μαθητής 111).

Συσχετίζοντας τα ευρήματα των γραπτών και προφορικών πηγών, είναι φανερή η χαμηλή αλληλεπίδραση της μέσης ελληνοαυστραλιανής οικογένειας με τα ΜΜΕ, με την πρώτη μεταναστευτική γενιά να έχει στενότερη σχέση με αυτά, ως πηγή πληροφόρησης και ψυχαγωγίας, ενώ η δεύτερη έχει ευκαιριακή και αποσπασματική επαφή. Εμβαθύνοντας στα προηγούμενα, είναι φανερό ότι μεταπολεμικά, τα ελληνικά ΜΜΕ ταυτίστηκαν με την ανάπτυξη του ελληνισμού στην Αυστραλία. Ιδιαίτερα, τις δεκαετίες του 1970, 1980 και 1990 παρατηρήθηκε ραγδαία εξάπλωση των ελληνικών ραδιοφωνικών προγραμμάτων και των ελληνοαυστραλιανών εφημερίδων. Την τελευταία δεκαετία, με τη επέκταση των εθνικών καναλιών στην Αυστραλία η επαφή της σύγχρονης ελληνοαυστραλιανής οικογένειας με την ελληνική τηλεόραση αποτελεί επίσης γέφυρα εικονικής διασύνδεσης με την ελλαδική πραγματικότητα. Ωστόσο, ο βαθμός τηλεθέασης ελληνικών προγραμμάτων στην τηλεόραση και ο βαθμός αναγνωσιμότητας ελληνικών εφημερίδων για τη δεύτερη γενιά, η οποία πρωταγωνιστεί σήμερα στο πεδίο της οικογενειακής ζωής κινούνται με χαμηλούς ρυθμούς. Ακόμα, η προσπάθεια των ελληνοαυστραλιανών εφημερίδων για ενσωμάτωση αγγλόφωνου ένθετου, προκειμένου να προσελκύσουν το ενδιαφέρον της δεύτερης και τρίτης γενιάς, δεν έτυχε πλατιάς αποδοχής, με αποτέλεσμα το σταδιακό περιορισμό των φύλλων τους, αφού η πρώτη γενιά αποχωρεί βιολογικά ως αναγνωστικό κοινό. Συνεπώς, αν και εκδηλώνονται ποικίλα σχήματα σχέσεων με τα ΜΜΕ, υπάρχει μια μεταβατική περίοδος στα ελληνοαυστραλιανά ΜΜΕ, που αντανακλά το σταδιακό περιορισμό του ελληνόφωνου κοινού τους.

ζ) Παρακολούθηση επικαιρότητας στην Ελλάδα και στην ελληνοαυστραλιανή παροικία

Στο έβδομο πεδίο συμπεριλήφθησαν οι εξής τέσσερις μεταβλητές, σχετικά με τις αντιλήψεις του δείγματος για την οικογενειακή τους ζωή: α) παρακολούθηση της επικαιρότητας στην Ελλάδα από την άμεση οικογένεια, β) παρακολούθηση της επικαιρότητας και των εξελίξεων στην Ελλάδα από την τρίτη ηλικία, γ) παρακολούθηση της επικαιρότητας στην ομογένεια από την άμεση οικογένεια και δ) παρακολούθηση της επικαιρότητας στην ομογένεια από την τρίτη ηλικία. Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται οι κατανομές συχνοτήτων που προέκυψαν.

Πίνακας 4.7: Παρακολούθηση Επικαιρότητας στην Ελλάδα και στην Ελληνοαυστραλιανή Παροικία (Σε ποσοστά, N = 329)

	Βαθμός συμφωνίας: (5-4= Πάρα πολύ-Πολύ, 3=Μέτρια, 2-1=Λίγο-Καθόλου)	5-4	3	2-1
1	Η άμεση οικογένειά μου παρακολουθεί την επικαιρότητα στην Ελλάδα	46.8	29.1	24.1
2	Οι παππούδες-γιαγιάδες παρακολουθούν την επικαιρότητα στην Ελλάδα	85.6	5.8	8.6
3	Η άμεση οικογένειά μου παρακολουθεί την επικαιρότητα στην ελληνική παροικία	23.8	21.2	55.0
4	Οι παππούδες-γιαγιάδες παρακολουθούν την επικαιρότητα στην ελληνική παροικία	58.2	22.7	19.1

Η ανάγνωση των αποτελεσμάτων, σε σχέση με την πρώτη μεταβλητή, δείχνει τη συνάφεια της άμεσης οικογένειας, δηλαδή των γονέων με τις πολιτικές εξελίξεις στην Ελλάδα. Το 46.8% του δείγματος απάντησε, πως οι γονείς τις παρακολουθούν «Πάρα πολύ ή Πολύ», ενώ το 29.1% δήλωσε «Μέτρια» παρακολούθηση και το 24.1% δήλωσε ότι τις παρακολουθούν «Λίγο ή καθόλου». Η ενημέρωση των παππούδων και γιαγιάδων για τις ελλαδικές πολιτικές εξελίξεις εμφανίζεται θετικότερη: Η πλειοψηφία (85.6%) τις παρακολουθεί «Πάρα πολύ ή Πολύ», το 8.6% «Λίγο ή Καθόλου» και το 5.8% «Μέτρια». Χαμηλότερα ποσοστά παρουσιάζει το ενδιαφέρον για την επικαιρότητα στην ελληνική παροικία. Συγκεκριμένα, περισσότερες από τις μισές άμεσες οικογένειες (55%) παρακολουθούν τις εξελίξεις αυτές «Λίγο ή Καθόλου», το 23.8% «Πάρα πολύ ή Πολύ» και το 21.2% «Μέτρια». Εντονότερη εμφανίζεται η σχέση των ηλικιωμένων της οικογένειας. Το 58.2% των ερωτηθέντων απάντησε πως οι παππούδες τους παρακολουθούν τις ελληνοαυστραλιανές εξελίξεις «Πάρα πολύ ή Πολύ», το 22.7% απάντησε «Μέτρια» και το 19.1% αποκρίθηκε «Λίγο ή Καθόλου».

Τα προηγούμενα στοιχεία διευκρινίσθηκαν περαιτέρω, στη διάρκεια των ομαδικών συζητήσεων.

- Η πρώτη παρατήρηση, η οποία διατυπώθηκε από τους ερωτηθέντες είναι ότι οι γονείς τους ασχολούνται σε μέτριο βαθμό για το τι συμβαίνει στην Ελλάδα και στην παροικία. Παράλληλα, υποστηρίχθηκε ότι πληροφορούνται συχνά για τις κεντρικές εξελίξεις και τα σημαντικά γεγονότα στον Ελλαδικό και ομογενειακό χώρο, χωρίς να έχουν συστηματική πληροφόρηση για δευτερογενή καθημερινά ζητήματα. Υπογραμμίσθηκε μάλιστα προφορικά, από τους εφήβους, ότι η οικονομική κρίση της Ελλάδας βρίσκεται στο επίκεντρο της διεθνούς επικαιρότητας και πληροφορούνται για αυτή από τα διεθνή και τα αυστραλιανά ΜΜΕ και το διαδίκτυο. Αντίθετα, όπως υποστήριξαν οι

Ελληνοαυστραλοί έφηβοι, τα ηλικιωμένα μέλη της οικογένειας ασχολούνται σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι οι γονείς τους με την πολιτική και τα γεγονότα στην Ελλάδα και την ελληνοαυστραλιανή ομογένεια. Σε πολλές μάλιστα περιπτώσεις ενημερώνονται περισσότερο για την ελλαδική παρά για την αυστραλιανή πολιτική σκηνή. Αυτό φαίνεται, όπως είπαν, και από τις συζητήσεις μεταξύ των ηλικιωμένων όπου τα θέματα αυτά μονοπωλούν: «Οι παππούδες μου κουβεντιάζουν συνέχεια για τα πολιτικά στην Ελλάδα και το τι γίνεται στην παροικία μας. Τους ενδιαφέρει και το τι γίνεται στην Αυστραλία, αλλά δε μπορούν να παρακολουθήσουν τις εξελίξεις σε βάθος» (μαθητής 44).

- Μια δεύτερη διάσταση που αναδείχθηκε στις ομαδικές συζητήσεις είναι η πεποίθηση των εφήβων ότι το ενδιαφέρον των γονιών τους αφορά κυρίως την αυστραλιανή επικαιρότητα και λιγότερο για τις εξελίξεις στην ομογένεια ή στην Ελλάδα, όπως δείχνει το επόμενο απόσπασμα: «Οι εξελίξεις στην Ελλάδα και στην παροικία αφορούν πιο πολύ τους ηλικιωμένους. Οι γονείς μου ενδιαφέρονται πιο πολύ για το τι συμβαίνει τώρα στην Αυστραλία, όμως πληροφορούνται και για την κατάσταση στην Ελλάδα» (μαθητής 104).

Σύμφωνα με τα προηγούμενα, η αντίληψη των Ελληνοαυστραλών εφήβων είναι ότι τα πιο ηλικιωμένα μέλη της οικογένειας εκδηλώνουν ελληνοκεντρικό ενδιαφέρον για την επικαιρότητα, ενώ τα νεότερα μέλη επικεντρώνουν το ενδιαφέρον των εξελίξεων κυρίως στον αυστραλιανό χώρο. Γεγονός που αντανakλά τις διαφοροποιημένες πολιτισμικές και γλωσσικές ιδιαιτερότητες της κάθε γενιάς. Ταυτόχρονα, είναι αξιοσημείωτο ότι το ενδιαφέρον πολλών ηλικιωμένων εκδηλώνεται με μεγαλύτερα ποσοστά για τις εξελίξεις στην Ελλάδα, παρά για την ελληνοαυστραλιανή ομογένεια, κάτι που ερμηνεύεται ως ελλαδοκεντρικότητα. Επιπλέον, θα ήταν παρακινδυνευμένο αν υποστηρίζονταν πως τα ηλικιωμένα άτομα της ομογένειας δεν έχουν πολιτικό ενδιαφέρον για τις εξελίξεις στην Αυστραλία, αν λάβουμε υπόψη τον υψηλό αριθμό Ελληνοαυστραλών πολιτικών στην αυστραλιανή πολιτική σκηνή, οι οποίοι διατηρούν στενούς δεσμούς με ομάδες και ελληνοαυστραλιανούς οργανισμούς, όπου πρωταγωνιστούν τα ελλαδογεννημένα μέλη της ελληνικής ομογένειας. Ωστόσο, το ενδιαφέρον αυτό υπολείπεται από το αντίστοιχο της δεύτερης γενιάς.

η) Συμμετοχή σε συλλογικούς και οργανωτικούς θεσμούς και εκδηλώσεις της ελληνικής παροικίας

Στο όγδοο πεδίο ζητήθηκαν οι απόψεις του δείγματος για την ένταξη των οικογενειών τους στους συλλογικούς θεσμούς της ομογένειας. Εξετάστηκε, τόσο η συμμετοχή των γονέων όσο και των παππούδων-γιαγιάδων. Αρχικά, οι μαθητές ρωτήθηκαν αν τα ενήλικα άτομα της οικογένειάς τους (γονείς και παππούδες-γιαγιάδες) είναι ενεργά μέλη ελληνικών οργανισμών. Οι απαντήσεις παρουσιάζονται στη συνέχεια.

**Πίνακας 4.8: Συμμετοχή της Οικογένειας σε Ελληνοαυστραλιανούς Θεσμούς:
Συνολική Εικόνα (Σε ποσοστά, N = 329)**

Βαθμός συμφωνίας: (5-4= Πάρα πολύ-Πολύ, 3=Μέτρια, 2-1=Λίγο-Καθόλου)	5-4	3	2-1
Τα ενήλικα άτομα της οικογένειάς μου (γονείς και παππούδες-γιαγιάδες) είναι ενεργά μέλη ελληνικών οργανισμών (ελληνική κοινότητα, Ορθόδοξη εκκλησία, εθnikοτοπικός σύλλογος, αθλητικά και άλλα σωματεία)	27.9	17.8	54.3

Όπως διακρίνουμε στα παραπάνω ποσοστά, περισσότερες από τις μισές οικογένειες του δείγματος (54.3%) είναι «Λίγο ή Καθόλου» ενεργά μέλη κάποιου ελληνικού οργανισμού στην Αυστραλία. Επίσης, το 27.9% των οικογενειών συμμετέχουν «Πάρα πολύ ή Πολύ» ενεργά ως μέλη ελληνικών οργανισμών, ενώ το 17.8% απάντησε ότι συμμετέχουν «Λίγο ή Καθόλου». Επιπρόσθετα, ζητήθηκε από τους εφήβους να προβούν σε παραπέρα διευκρινίσεις και να επονομάσουν τον ελληνικό οργανωτικό θεσμό ή φορέα στον οποίο ανήκει κάποιο από τα ενήλικα μέλη της οικογένειάς τους. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον ακόλουθο πίνακα.

**Πίνακας 4.9: Συμμετοχή της Οικογένειας σε Ελληνοαυστραλιανούς Θεσμούς:
Διάρθρωση κατά Θεσμό (Σε ποσοστά, N = 329)**

	Θεσμοί και Φορείς Συμμετοχής	%
1	Δεν είναι ενεργό ή ταχτικό μέλος ή δε γνωρίζω	72.1
2	Ενεργό μέλος στην τοπική ελληνορθόδοξη εκκλησία	8.8
3	Ενεργό μέλος σε εθnikοτοπική αδελφότητα	6.6
4	Ενεργό μέλος σε ελληνική κοινότητα	6.3
5	Ενεργό μέλος σε αθλητικό σύλλογο	3.9
6	Ενεργό μέλος σε άλλο ελληνικό οργανισμό ή σύλλογο	2.3

Η ανάγνωση των ποσοστών δείχνει την ακόλουθη εικόνα: η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (72.1%) αποκρίθηκε πως τα ενήλικα πρόσωπα της οικογένειάς τους ή ορισμένα από αυτά «δεν είναι ενεργά ή ταχτικά μέλη ή δε γνωρίζουν αν είναι». Οι απαντήσεις των υπόλοιπων επιμερίζονται ως εξής: το 8.8% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι η οικογένειά τους είναι «ενεργό μέλος στην τοπική ελληνορθόδοξη εκκλησία», το 6.6% «ενεργό μέλος σε εθnikοτοπική αδελφότητα», το 6.3% «ενεργό μέλος σε ελληνική κοινότητα» το 3.9% «ενεργό μέλος σε αθλητικό σύλλογο» και το 2.3% δήλωσε «ενεργό μέλος σε άλλο ελληνικό οργανισμό ή σύλλογο».

Στη διάρκεια των ομαδικών συζητήσεων διατυπώθηκαν διευκρινιστικές πληροφορίες, από τις οποίες παρουσιάζονται οι αντιπροσωπευτικότερες:

- Μια πρώτη βασική διαπίστωση των ερωτηθέντων ήταν ότι οι ελληνικές οργανώσεις ταυτοποιούνται ως χώροι ένταξης και δραστηριότητας της πρώτης γενιάς. Αντιπροσωπευτικό είναι το επόμενο σχόλιο: «Ο ένας από τους παππούδες μου είναι μέλος στο συμβούλιο του συλλόγου 'Νέα Χωριά Φλώρινας' και η γιαγιά μου βοηθά στη φιλόπτωχο της εκκλησίας, στον 'Κύριλλο και Μεθόδιο'. Ο άλλος παππούς και η γιαγιά δε συμμετέχουν πολύ» (μαθητής 108).
- Η δεύτερη διαπίστωση είναι ο χαμηλός δείκτης συμμετοχής της γενιάς των γονέων, ως ενεργά μέλη οργανισμών, όπως φαίνεται από το ενδεικτικό απόσπασμα: «ο πατέρας μου ανακατεύτηκε για λίγο στην Κεντρική Κοινότητα, αλλά έφυγε επειδή δεν έχει χρόνο. Όμως κάποιες φορές βοηθάει όταν μπορεί» (μαθητής 85).
- Η τρίτη και επίσης πολύ σημαντική διάσταση, που αναδείχθηκε ήταν πως μεγάλη μερίδα των σύγχρονων εφήβων ελληνικής καταγωγής αγνοούν τη δομή και τον τρόπο οργάνωσης της ελληνικής παροικίας μέσα από συλλογικούς θεσμούς και έχουν μια συγκεχυμένη εικόνα για τα είδη οργανισμών.¹³⁸

Οι απαντήσεις αυτές δείχνουν χαμηλό δείκτη ένταξης των ελληνοαυστραλιανών οικογενειών στους συλλογικούς θεσμούς της ελληνικής ομογένειας. Η χαμηλή ένταξη της γενιάς των γονέων τους στις οργανώσεις του ελληνισμού οφείλεται σε διάφορους λόγους. Ηλικιακά, οι γονείς των εφήβων στην πλειοψηφία τους είναι μεταξύ 35-50 ετών, δηλαδή στην παραγωγική ηλικία, ενώ τα ηλικιωμένα μέλη διαθέτουν περισσότερο ελεύθερο χρόνο ενασχόλησης με τα κοινά. Παράλληλα, φαίνεται να συντρέχουν και άλλοι παράγοντες, οι οποίοι δεν ευνοούν την ένταξη της γενιάς των σημερινών γονέων, στις συλλογικές οργανώσεις του ελληνισμού στην Αυστραλία. Όπως έδειξε παλαιότερη έρευνα (Baltatzis 2003) οι ηλικίες αυτές δε συμμετέχουν σε μεγάλο βαθμό στη συλλογική ζωή όχι μόνο για εργασιακούς λόγους και έλλειψη χρόνου αλλά και εξαιτίας άλλων παραγόντων, όπως οι αντιπαραθέσεις και οι εντάσεις στους χώρους των συλλογικών οργανώσεων και το πατρονάρισμα των οργανώσεων αυτών από ηλικιωμένους Έλληνες για σειρά ετών.

θ) Ελληνική ψυχαγωγία και διασκέδαση

Το ένατο πεδίο το οποίο διερευνήθηκε αφορούσε την ελληνική οικογενειακή ψυχαγωγία και διασκέδαση και συμπεριέλαβε τρεις παραμέτρους: α) την ελληνική μουσική, β) τα ελληνικά παραδοσιακά φεστιβάλ και εκδηλώσεις ελληνικών οργανισμών και γ) άλλα σύγχρονα ελληνικά πολιτιστικά γεγονότα, όπως το θέατρο, η λογοτεχνική κίνηση. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι κατανομές συχνοτήτων.

¹³⁸ Οι συγκεκριμένες προφορικές ερωτήσεις οι οποίες υποβλήθηκαν στα ελληνικά και στα αγγλικά ήταν α) τι είναι εθνικοτοπικός σύλλογος; β) τι είναι ελληνική κοινότητα, και πώς διακρίνεται από τον εθνικοτοπικό σύλλογο; γ) ποιες άλλες ελληνικές οργανώσεις ή συλλόγους γνωρίζετε; Από τις απαντήσεις που δόθηκαν προέκυψε ότι αρκετοί μαθητές αγνοούν τη δομή και οργάνωση της ελληνικής ομογένειας σε συλλογικούς θεσμούς με διαφορετικούς σκοπούς λειτουργίας.

**Πίνακας 4.10: Οικογενειακή Ελληνική Ψυχαγωγία και Διασκέδαση
(Σε ποσοστά, N = 329)**

	Βαθμός συμφωνίας: (5-4= Πάρα πολύ-Πολύ, 3=Μέτρια, 2-1=Λίγο-Καθόλου)	5-4	3	2-1
1	Στο σπίτι μας ακούμε συχνά ελληνική μουσική ή παρακολουθούμε ελληνικές συναυλίες	41.2	22.1	36.7
2	Η οικογένειά μου παρακολουθεί τις καθιερωμένες ελληνικές γιορτές και εκδηλώσεις των ελληνικών οργανισμών με παραδοσιακό περιεχόμενο, αρκετές φορές το χρόνο (π.χ. φεστιβάλ Αντιπόδων, Δημήτρια)	38.5	24.3	37.2
3	Η οικογένειά μου παρακολουθεί σύγχρονα ελληνικά πολιτιστικά γεγονότα (π.χ. παροικιακό θέατρο, λογοτεχνικές εκδηλώσεις, φεστιβάλ ελληνικού κινηματογράφου, ομιλίες, καλλιτεχνικές εκθέσεις), αρκετές φορές το χρόνο	23	14.6	62.4

Οι απαντήσεις που δόθηκαν για την πρώτη παράμετρο δείχνουν ότι ένα αξιοσημείωτο ποσοστό οικογενειών (41.2%) ακούει «Πάρα πολύ ή Πολύ» συχνά ελληνική μουσική. Επίσης, το 36.7% του δείγματος αποκρίθηκε «Λίγο ή Καθόλου», ενώ σχεδόν ένας στους πέντε ερωτηθέντες (22.1%) δήλωσε «Μέτρια-μερικές φορές», εκφράζοντας αντίστοιχα μέτρια σχέση επαφής των οικογενειών τους με την ελληνική μουσική. Περνώντας στη δεύτερη παράμετρο, δηλαδή την αλληλεπίδραση της οικογένειας με τις παραδοσιακές ελληνικές γιορτές και εκδηλώσεις των ελληνικών οργανισμών, εκφράστηκαν οι ακόλουθες τάσεις: Μια ομάδα μαθητών, που αντιπροσωπεύει το 38.5% δήλωσε «Πάρα πολύ ή Πολύ» συχνή σχέση. Μια ισοδύναμη ομάδα (37.2%), αποκρίθηκε «Λίγο ή Καθόλου» και ένα μικρότερο ποσοστό (24.3%), απάντησε «Μέτρια-μερικές φορές». Τέλος, η επαφή της οικογένειας με σύγχρονα ελληνικά πολιτιστικά γεγονότα (όπως θέατρο, λογοτεχνικές εκδηλώσεις) εκδηλώνεται με χαμηλότερα ποσοστά σε σύγκριση με τις προηγούμενες παραμέτρους. Το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος (62.4%), αποκρίθηκε «Λίγο ή Καθόλου», το 23% «Πάρα πολύ ή Πολύ» και το 14.6% απάντησε «Μέτρια-μερικές φορές».

Η ανάλυση των προφορικών δεδομένων επιβεβαιώνει και επεκτείνει τα προηγούμενα ευρήματα.

- Οι περισσότεροι ερωτηθέντες, μέσα από τις απαντήσεις που έδωσαν αποτύπωσαν θετική καθημερινή σχέση των οικογενειών τους με την ελληνική μουσική και τραγούδια, όπως δείχνει το επόμενο απόσπασμα: «Ακούμε ελληνική μουσική στο σπίτι, στο αυτοκίνητο, είναι κομμάτι της ζωής μας» (μαθητής 329). Ενώ, άλλες οικογένειες εμφανίζονται να έχουν περιορισμένη σχέση, με σχόλια όπως το ακόλουθο: «όταν πηγαίνουμε κάπου-κάπου σε ελληνικές γιορτές και όταν γιορτάζουμε κάτι σαν οικογένεια, ακούμε ελληνική μουσική και τραγούδια, αλλιώς δε το συνηθίζουμε» (μαθητής 116).
- Ποικίλα σχόλια, επίσης εκφράστηκαν και για τη συμμετοχή μελών της οικογένειας σε συναυλίες ελλαδικών τραγουδιστών που επισκέπτονται συχνά την Αυστραλία. Η συμμετοχή σε ελληνικές συναυλίες αποτελεί μέρος της ελληνικής οικογενειακής ψυχαγωγίας, σύμφωνα με τους μισούς μαθητές, με τοποθετήσεις όπως η επόμενη: «Όταν έρχονται τραγουδιστές από Ελλάδα πηγαίνουμε οικογενειακά δυο-τρεις φορές το χρόνο» (μαθητής 15). Αντίθετα, άλλες οικογένειες δε συμμετέχουν

συχνά, όπως φανερώνει το επόμενο σύντομο σχόλιο: «Όχι, δεν έχουμε πάει σε ελληνικές συναυλίες, δεν είναι μέρος της διασκέδασής μας» (μαθητής 43).

- Παράλληλα, υποστηρίχθηκε ότι η επαφή με τις παραδοσιακές γιορτές και τα πανηγύρια αφορά κυρίως τα ηλικιωμένα μέλη των οικογενειών τους: «στα ελληνικά πανηγύρια πηγαίνουν ο παππούς και η γιαγιά μου. Οι γονείς μου πηγαίνουν πολύ λίγες φορές. Εμένα δε μου αρέσουν τόσο» (μαθητής 88). Ενώ, άλλος μαθητής τόνισε «με το χορευτικό συγκρότημα του ελληνικού σχολείου πηγαίνω σε κάποια ελληνικά πανηγύρια. Μερικές φορές πηγαίνω και με τους γονείς μου» (μαθητής 129).
- Τέλος, δε διαπιστώθηκε εκτεταμένη παρακολούθηση σύγχρονων ελληνικών πολιτιστικών γεγονότων (π.χ. παροικιακό θέατρο, λογοτεχνικές εκδηλώσεις, φεστιβάλ ελληνικού κινηματογράφου, ομιλίες, καλλιτεχνικές εκθέσεις), στη διάρκεια του χρόνου.

Αναλύοντας τα προηγούμενα αποτελέσματα, είναι φανερό η συσχέτισή τους με όσα αναφέρθηκαν στο θεωρητικό πλαίσιο για την πολιτιστική δημιουργία της ελληνικής ομογένειας. Αν και υπάρχει η επαφή με τα διάφορα είδη ελληνικού τραγουδιού, δεν καλλιεργείται συστηματικά το αισθητικό κριτήριο, δηλαδή η διάκριση της ποιοτικής ελληνικής μουσικής από τα εμπορικά καλλιτεχνικά πρότυπα που προβάλλονται. Το θέμα γίνεται πιο σύνθετο λόγω του φολκλορικού χαρακτήρα των παροικιακών εκδηλώσεων, που μονοπωλούν το ενδιαφέρον της ομογενειακής ψυχαγωγίας. Έτσι, παρατηρείται η χαμηλή αλληλεπίδραση των οικογενειών και συνεπώς της τρίτης γενιάς με την ελληνική ποίηση, το αρχαίο και σύγχρονο θέατρο και τις ποιοτικές μουσικές συνθέσεις.

ι) Συμβολισμοί ελληνικότητας και κατοικία

Ζητήθηκε από τους ερωτηθέντες να προσδιορίσουν τα αντικείμενα-σύμβολα ελληνικότητας, που υπάρχουν στις κατοικίες τους, όπως πίνακες με τοπία της Ελλάδας, αγαλματίδια, έργα λαϊκής τέχνης, αναμνηστικά, χριστιανικά αντικείμενα (π.χ. εικόνες, εικονοστάσια), αλλά και φυτά στον περιβάλλοντα χώρο της κατοικίας (π.χ. ελαιόδεντρα, εσπεριδοειδή).

Πίνακας 4.11: Σύμβολα Ελληνικότητας Μέσα και Έξω από την Κατοικία (Σε ποσοστά, N = 329)

Βαθμός συμφωνίας: (5-4= Πάρα πολλά-Πολλά, 3=Μέτρια, 2-1=Λίγα-Καθόλου)	5-4	3	2-1
Σύμβολα και αντικείμενα τα οποία αποδίδουν και αντανακλούν τον ελληνικό χαρακτήρα στον εσωτερικό και εξωτερικό χώρο της κατοικίας	38.8	25.8	35.4

Οι κατανομές συχνοτήτων, όπως αποτυπώνονται στον προηγούμενο πίνακα, δείχνουν πως η πλειοψηφία του δείγματος (38.8%) δήλωσε «Πάρα πολλά ή Πολλά» σύμβολα και αντικείμενα ελληνικότητας στις κατοικίες τους. Ένα παρόμοιο ποσοστό (35.4%) απάντησε «Λίγα ή καθόλου» σύμβολα ελληνικότητας και ένας μικρότερος αριθμός (25.8%), απάντησε «Μέτρια».

Συμπληρωματικά, τα προφορικά δεδομένα από τις ομαδικές συζητήσεις επιβεβαίωσαν ότι τα σύμβολα ελληνικότητας εμφανίζονται σε άλλες οικογένειες πληθωρικά, ενώ σε άλλες υποτονικά. Οι ερωτηθέντες αναφέρθηκαν σε ένα ευρύ φάσμα αντικειμένων και συμβόλων, που παραπέμπουν στον ελληνικό χαρακτήρα των κατοικιών τους.¹³⁹ Αναλυτικότερα, προέκυψαν τα ακόλουθα:

- Μια πρώτη σημαντική διάσταση που διατυπώθηκε από πολλούς εφήβους ήταν πως στο διάκοσμο των κατοικιών των παπούδων τους είναι εντονότερη η παρουσία συμβόλων ελληνικότητας:

«στο σπίτι μας έχουμε ένα-δυο κάδρα στο διάδρομο με ελληνικά νησιά. Αλλά στο σπίτι της γιαγιάς μου, σχεδόν όλα θυμίζουν Ελλάδα. Ο παπούς μου έχει κληματαριά και ελαιόδεντρα στην αυλή του. Μου λέει ότι του θυμίζουν το χωριό του. Παίζουμε τάβλι κάτω από την κληματαριά» (μαθητής 42).

- Μια δεύτερη ομάδα μαθητών εκλαμβάνει τα θρησκευτικά σύμβολα ως εικονικά στοιχεία ελληνικότητας: «στο σαλόνι μας έχουμε πολλές βυζαντινές εικόνες στον τοίχο, έχουν ωραία χρώματα και κάνουν το σπίτι μας πιο ελληνικό» (μαθητής 23).
- Η τρίτη τάση που εκφράστηκε αντιπροσώπευε μαθητές από διεθνικές οικογένειες, δίνοντας έμφαση στην παρουσία εθνικών συμβόλων από διαφορετικές πολιτισμικές προελεύσεις: «έχουμε ελληνικά κομπολόγια, φυλαχτά, εικόνες και άλλα... υπάρχουν και εικόνες με τοπία, χάρτες, από μέρη της Ιταλίας, από όπου κατάγεται ο πατέρας μου» (μαθητής 66).

Σχολιάζοντας τα προηγούμενα αποτελέσματα είναι φανερό ότι οι Ελληνοαυστραλοί μαθητές έχουν τη συνείδηση πως τα σύμβολα ελληνικότητας αποτελούν αναπόσπαστο χαρακτηριστικό των κατοικιών τους, ιδιαίτερα των ηλικιωμένων μελών της οικογένειας. Από πολιτισμική αλλά και ψυχολογική προσέγγιση τα σύμβολα αυτά αντανακλούν τον εθνοπολιτισμικό προσανατολισμό της οικογένειας. Ωστόσο, θα ήταν παρακινδυνευμένο να εκληφθούν ως τεκμήρια ελλαδοκεντρικής ελληνικότητας ή αντίθετα ως δείγματα συμβολικής εθνοπολιτισμικής ταυτοποίησης. Επιπλέον, η διαγενειακή διαφοροποίηση που παρατηρείται στον ελληνικό χαρακτήρα των κατοικιών αποτελεί προϊόν πολιτισμικής ετέρωσης με τον αυστραλιανό περίγυρο και της επαφής των ελληνικών οικογενειών με αυστραλιανά οικιστικά διακοσμικά δεδομένα, αντανακλώντας τις απαιτήσεις της σύγχρονης εποχής. Ιδιαίτερα, οι μαθητές από διεθνικές οικογένειες ταυτίζονται με πλουραλιστικές περιγραφές εθνοτικών συμβόλων, πέρα από τα όρια της ελληνικής καταγωγής τους, με σαφείς συναισθηματικές αναφορές, μέσα από τα σύμβολα αυτά στην πολυπολιτισμική εθνοτική τους προέλευση.

¹³⁹ Κατονομάστηκαν αντικείμενα όπως κάδρα με φωτογραφίες του τόπου καταγωγής, ελληνικά τοπία, κεντήματα, εργόχειρα, πιατέλες, ποτηράκια του καφέ και κεράσματος, τάβλι, αναπαραστάσεις ελληνικών μνημείων, αγαλματίδια (π.χ. Παρθενώνας, τσολιάδες, Αμαλίες, Αφροδίτη, Ερμής του Πραξιτέλη), κομπολόγια, χάνδρες και φυλαχτά, εικονίσματα Βυζαντινά και εικονοστάσια, θυμισιά, καντηλάκια. Ιδιαίτερα, αναφέρθηκε η παρουσία ελληνικής σημαίας στο σπίτι τουλάχιστο από 20 ερωτηθέντες. Στον περιβάλλοντα χώρο του σπιτιού επισημάνθηκαν φυτά (π.χ. τα τριαντάφυλλα) και δέντρα, που συναντώνται συχνά στις αυλές ελληνικών κατοικιών (το λιόδεντρο, η κληματαριά, η λεμονιά και άλλα).

Ανακεφαλαιώνοντας τα επιμέρους αποτελέσματα των πεδίων που εξετάστηκαν, η γενική εντύπωση των Ελληνοαυστραλών εφήβων είναι ότι οι οικογένειές τους αποτελούν πρωτογενή και αυθεντικό χώρο, όπου υπάρχουν ζωντανά στοιχεία ελληνικότητας. Οι γραπτές και προφορικές τους απαντήσεις προβάλλουν ποικίλες εθνοτικές βιογραφίες οικογενειών. Οι υψηλοί δείκτες σημαντικότητας που αποδόθηκαν στη σχέση της οικογένειας με την ελληνική κουλτούρα, την ελληνική γλώσσα και την ορθόδοξη πίστη, ως συναισθηματικές διαστάσεις ελληνικότητας, πιστοποιούν ότι αυτοί έχουν ενιαίο χαρακτήρα στη συνείδηση των μαθητών και αποτελούν άρρηκτη ολότητα. Επιπλέον, σε κομβικό σημείο, χρονικά, βρίσκεται η ελληνοαυστραλιανή οικογένεια με την ταυτόχρονη συνύπαρξη και αλληλεπίδραση των τριών γενεών. Οι στενές σχέσεις της οικογένειας με τα ηλικιωμένα πλέον πρόσωπα της πρώτης γενιάς αποτελούν έκφραση ελληνικής κοινωνικοποίησης. Ενώ, παράλληλα οι ευρύτερες συγγενικές σχέσεις χαλαρώνουν για πολλές οικογένειες. Η ελληνικότητα εκφράζεται και μέσα από τις ελληνικές διατροφικές συνήθειες και τον εορτασμό των ονομαστικών γιορτών. Με χαμηλότερους δείκτες εκφράζεται η σχέση της μέσης ελληνοαυστραλιανής οικογένειας με τα ΜΜΕ, την υποστήριξη Ελλήνων επαγγελματιών, την παρακολούθηση της επικαιρότητας στην Ελλάδα και στην ελληνοαυστραλιανή ομογένεια, την ενεργό ένταξη στους ελληνικούς συλλογικούς φορείς, την παρακολούθηση της παροικιακής πολιτιστικής ζωής. Παράλληλα, ένας σημαντικός αριθμός των ελληνοαυστραλιανών οικογενειών διατηρεί θετική σχέση με το ελληνικό τραγούδι και τη μουσική. Τα ηλικιωμένα μέλη των οικογενειών εξακολουθούν να ταυτίζονται με τους προηγούμενους δείκτες ελληνικότητας σε υψηλότερο βαθμό. Η παρουσία συμβόλων ελληνικότητας στη διακόσμηση του σπιτιού, στον προαύλιο χώρο και στον κήπο, με την παρουσία «ελληνικών» φυτών, μαρτυρούν την ελληνική καταγωγή της οικογένειας (ιδιαίτερα όσες οικογένειες αντιπροσωπεύουν την πρώτη γενιά). Συνεπώς, ο θεσμός της οικογένειας εξακολουθεί μέσα από τη σχέση τριών γενεών να αποτελεί κεντρική εστία ελληνικότητας, εντός της οποίας αναπτύσσονται και κοινωνικοποιούνται οι Ελληνοαυστραλοί έφηβοι. Ωστόσο, είναι απαραίτητο οι πρακτικές ελληνικότητας να αναλυθούν παραπέρα σε συνάρτηση με την εθνοτική τυπολογία των οικογενειών, ώστε να αποδοθεί ακριβέστερη εικόνα για την εθνοπολιτισμικότητα της ελληνοαυστραλιανής οικογένειας, προσπάθεια η οποία επιχειρείται στη συνέχεια.

4.2 Τυπολογία Οικογενειών και Πρακτικές Ελληνικότητας

Η τυπολογία των ελληνοαυστραλιανών οικογενειών, όπως ήδη χαρτογραφήθηκε στη φάση της θεωρητικής τεκμηρίωσης, αλλά και στο κεφάλαιο της Μεθοδολογίας, διακρίνεται σε ομοεθνοτικές και διεθνικές οικογένειες και συμπεριλαμβάνει έξι υποομάδες με βάση το χωροχρονικό, διαγενειακό και εθνοτικό κριτήριο. Στο παρόν κεφάλαιο, με βάση τη διάκριση των οικογενειών σε εθνοτικές και διεθνικές, επιχειρείται η στατιστική συσχέτισή τους με εικοσιτέσσερις μεταβλητές. Οι αναλύσεις βασίζονται στη χρησιμοποίηση του συστήματος SPSS 19.9 και σε στατιστικές τεχνικές για δύο οι περισσότερες μεταβλητές (πίνακες διασταύρωσης, έλεγχος χ^2 «chi square test», και συντελεστής συσχέτισης Pearson-co-efficient).

Ο πίνακας διασταυρώσεων και κατανομών συχνοτήτων-(SPSS 11.9, cross tabulation data), της επόμενης σελίδας χαρτογραφεί την εθνοπολιτισμική συμπεριφορά των ελληνοαυστραλιανών οικογενειών σε συνάρτηση με την τυπολογία τους. Οι 24 εθνοπολιτισμικές παράμετροι ελληνικότητας εντάσσονται σε δέκα πεδία και εκφράζουν συγκεκριμένες πρακτικές ή στάσεις ελληνικότητας.

Μέρος Α: Συγκριτική παρουσίαση στατιστικών αποτελεσμάτων ομοεθνοτικών και διεθνικών οικογενειών ανά πεδίο

Η γενική εικόνα των κατανομών συχνοτήτων στον πίνακα της επόμενης σελίδας δείχνει ότι στο σύνολο των εθνοπολιτισμικών παραμέτρων η ομοεθνοτική ελληνοαυστραλιανή οικογένεια έχει προβάδισμα σε σχέση με τη διεθνική.

α) Σπουδαιότητα ελληνικού τρόπου ζωής, ελληνικής γλώσσας και Ορθόδοξης πίστης στη ζωή της οικογένειας

Οι κατανομές συχνοτήτων, σύμφωνα με την οπτική των εφήβων δείχνουν ότι οι μεταβλητές (i) ελληνικός τρόπος ζωής, (ii) ελληνική γλώσσα και (iii) Ορθόδοξη πίστη έχουν υψηλότερα ποσοστά σημαντικότητας, από ιδεολογική άποψη στη ζωή των ομοεθνοτικών οικογενειών σε σύγκριση με τις διεθνικές. Τα ποσοστά δείχνουν αξιοσημείωτες διαφοροποιήσεις.

Τα στατιστικά ποσοστά των ομοεθνοτικών οικογενειών για τη σημαντικότητα του 'ελληνικού τρόπου ζωής και ελληνικής κουλτούρας' είναι τα ακόλουθα: 81.1% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 16.8% «Μέτρια» σπουδαιότητα, 2.1% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα. Ενώ, η αντίστοιχη σπουδαιότητα για τις διεθνικές οικογένειες είναι: 48.5% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 25.9% «Μέτρια» σπουδαιότητα, 25.6% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα.

Οι ομοεθνοτικές οικογένειες έλαβαν τα παρακάτω ποσοστά σπουδαιότητας για την 'Ορθόδοξη πίστη': 80.4% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 16.4% «Μέτρια» σπουδαιότητα, 3.2% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα. Για τις διεθνικές οικογένειες οι κατανομές συχνοτήτων ήταν: 42.9% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 34.3% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα, 22.8% «Μέτρια» σπουδαιότητα.

Για τη μεταβλητή 'ελληνική γλώσσα' τα ποσοστά για τις ομοεθνοτικές οικογένειες ήταν: 80.2% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 14.4% «Μέτρια» σπουδαιότητα, 5.4% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα. Ενώ, για τις διεθνικές οικογένειες τα αντίστοιχα ποσοστά ήταν: 47.4% «Μέτρια» σπουδαιότητα, 26.4% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 26.2% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα.

Πίνακας 4.12: Παράμετροι Ελληνικότητας και Τυπολογία Οικογενειών (Σε ποσοστά, N = 329)

	Βαθμός Συμφωνίας 5-4=Πάρα πολύ, Πολύ 3 = Μέτρια, Έτσι κι έτσι 2-1=Λίγο, Καθόλου	Ομοεθνοτική οικογένεια			Διεθνική οικογένεια		
		5-4	3	2-1	5-4	3	2-1
	Μεταβλητές ελληνικότητας						
1	Σπουδαιότητα ελληνικού τρόπου ζωής / ελληνικής κουλτούρας	81.1	16.8	2.1	48.5	25.9	25.6
2	Σπουδαιότητα Ορθόδοξης πίστης	80.4	16.4	3.2	42.9	22.8	34.3
3	Σπουδαιότητα Ελληνικής γλώσσας	80.2	14.4	5.4	47.4	26.4	26.2
4	Στενή οικογενειακή ζωή, συνοχή και αλληλούποστήριξη	86.7	10.6	2.7	81.7	10.2	8.1
5	Αλληλεπίδραση με παππούδες-γιαγιάδες (εβδομαδιαία ή μηνιαία)	85.3	11.9	2.8	78.1	12.3	9.6
6	Επισκεψιμότητα Ελλήνων συγγενών και αντίστροφα (μηνιαία)	28.4	36.7	34.9	23.2	34.9	41.9
7	Κοινωνικοποίηση κυρίως με άλλες ελληνικές οικογένειες – πρόσωπα, εκτός συγγενικού κύκλου	54.4	34.8	10.8	44.8	19.4	35.8
8	Ελληνικές συνήθειες διατροφής	46.1	28.3	25.6	32.1	23.1	44.8
9	Οικογενειακές έξοδοι σε χώρους με ελληνική κουζίνα	45.5	25.2	29.3	29.5	26.4	44.1
10	Αγορά ελληνικών προϊόντων	25.4	37.3	37.3	15.2	23.1	61.7
11	Επαφή με ελληνικό τύπο (εβδομαδιαία)	27.4	25.8	46.8	13.4	9.6	77.0
12	Επαφή με ελληνικά προγράμματα στην τηλεόραση και ραδιόφωνο (εβδομαδιαία)	37.2	13.1	49.7	24.6	9.1	66.3
13	Εορτασμός ονομαστικών γιορτών	80.8	16.4	2.8	59.2	14.6	26.2
14	Υποστήριξη Ελληνοαυστραλών επαγγελματιών (γονείς)	35.2	23.4	41.4	13.8	18.2	68.0
15	Υποστήριξη Ελληνοαυστραλών επαγγελματιών (παππούδες)	63.4	21.2	15.4	53	20.4	26.6
16	Παρακολούθηση επικαιρότητας στην Ελλάδα (γονείς)	57.7	28	14.3	35.9	30.2	33.9
17	Παρακολούθηση επικαιρότητας στην Ελλάδα (παππούδες)	89.4	7.2	3.4	81.8	4.4	13.8
18	Παρακολούθηση ελληνοαυστραλιανής επικαιρότητας (γονείς)	34.3	26.4	39.3	16.3	16	67.7
19	Παρακολούθηση ελληνοαυστραλιανής επικαιρότητας (παππούδες)	61.1	24.9	14	55.3	20.5	24.2
20	Μέλη ελληνικών οργανισμών	33.9	20.7	45.4	21.9	14.9	63.2
21	Επαφή με ελληνική μουσική-τραγουδία-συναυλίες	49.3	23.3	27.4	33.1	20.9	46.0
22	Επαφή με παροικιακές γιορτές	46.2	24.7	29.1	30.8	23.9	45.3
23	Επαφή με ελληνικά πολιτιστικά γεγονότα (θέατρο, λογοτεχνική παραγωγή, κινηματογράφος)	28.3	21.4	50.3	17.7	7.8	74.5
24	Ελληνική διακόσμηση – σύμβολα ελληνικότητας κατοικιών	45.7	28.9	25.4	31.9	22.7	45.4

β) Δίκτυα οικογενειακής αλληλοϋποστήριξης – συναναστροφή με συγγενείς και άλλους Έλληνες

Όπως δείχνουν οι κατανομές συχνοτήτων του κεντρικού πίνακα και οι δύο τύποι οικογενειών δίνουν μεγαλύτερη σπουδαιότητα α) στη «στενή οικογενειακή ζωή και αλληλεπίδραση» και β) στην «αλληλεπίδραση με τους παππούδες-γιαγιάδες» σε εβδομαδιαία ή μηνιαία βάση. Ενώ μικρότερη σπουδαιότητα δίνουν στις παραμέτρους γ) επισκεψιμότητα Ελλήνων συγγενών και αντίστροφα της οικογένειας σε αυτούς κάποιες φορές το μήνα και δ) κοινωνικοποίηση με άλλες ελληνικές οικογένειες και πρόσωπα. Επιπλέον, παρόμοια με το προηγούμενο πεδίο, επιβεβαιώνεται πως οι ομοεθνοτικές οικογένειες έχουν αυξημένα ποσοστά σημαντικότητας σε σχέση με τις διεθνικές. Μια αναλυτικότερη ποσοστιαία εικόνα παρουσιάζεται στη συνέχεια για κάθε μια από τις τέσσερις εθνοπολιτισμικές παραμέτρους του πεδίου.

Οι κατανομές συχνοτήτων που προέκυψαν για τη «στενή οικογενειακή ζωή και αλληλοϋποστήριξη» στις ομοεθνοτικές οικογένειες είναι: 86.7% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 10.6% «Μέτρια» σπουδαιότητα, 2.7% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα. Οι διεθνικές οικογένειες έλαβαν τις αντίστοιχες κατανομές: 81.7% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 10.2% «Μέτρια» σπουδαιότητα, 8.1% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα.

Η «αλληλεπίδραση των ομοεθνοτικών οικογενειών με τους παππούδες-γιαγιάδες (εβδομαδιαία ή μηνιαία)» εκφράζεται με τα ακόλουθα ποσοστά: 85.3% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 11.9% «Μέτρια» σπουδαιότητα, 2.8% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα. Ενώ, για τις διεθνικές οικογένειες έχουμε τα αντίστοιχα ποσοστά: 78.1% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 12.3% «Μέτρια» σπουδαιότητα, 9.6% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα.

Η «επισκεψιμότητα Ελλήνων συγγενών και αντίστροφα» των ομοεθνοτικών οικογενειών σε αυτούς (μηνιαία) αποτυπώνεται με τις εξής κατανομές συχνοτήτων: 36.7% «Μέτρια» σπουδαιότητα, 34.9% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα, 28.4% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα. Ενώ, για τις διεθνικές οικογένειες αντιστοιχούν οι κατανομές: 41.9% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα, 34.9% «Μέτρια» σπουδαιότητα, 23.2% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα.

Ο βαθμός «κοινωνικοποίησης κυρίως με άλλες ελληνικές οικογένειες και πρόσωπα» εκτός συγγενικού κύκλου για τις ομοεθνοτικές οικογένειες φανερώνεται με τα επόμενα ποσοστά: 54.4% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 34.8% «Μέτρια» σπουδαιότητα, 10.8% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα. Τα αντίστοιχα ποσοστά για τις διεθνικές οικογένειες είναι: 44.8% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 35.8% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα, 19.4% «Μέτρια» σπουδαιότητα.

γ) Ελληνική διατροφή, έξοδοι σε χώρους με ελληνική κουζίνα και αγορά ελληνικών προϊόντων

Η επαφή των ομοεθνοτικών οικογενειών του δείγματος με τις ελληνικές συνήθειες διατροφής, μέσα και έξω από το σπίτι και την αγορά ελληνικών προϊόντων παρουσιάζουν μέτρια στατιστική σημαντικότητα. Χαμηλότερη παρουσιάζεται η αλληλεπίδραση των διεθνικών οικογενειών με την ελληνική διατροφή και την αγορά ελληνικών προϊόντων.

Αναλυτικότερα, οι στατιστικές αναλύσεις για τις 'ελληνικές συνήθειες διατροφής στο σπίτι' για τις ομοεθνοτικές οικογένειες έδειξαν τα παρακάτω ποσοστά: 46.1% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 28.3% «Μέτρια» σπουδαιότητα, 25.6% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα. Για τις διεθνικές οικογένειες προκύπτουν οι εξής ποσοστώσεις: 44.8% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα, 32.1% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 23.1% «Μέτρια» σπουδαιότητα.

Τα αποτελέσματα για τις 'οικογενειακές εξόδους σε χώρους με ελληνική κουζίνα' ήταν τα ακόλουθα: Ομοεθνοτική οικογένεια: 45.5% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 29.3% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα, 25.2% «Μέτρια» σπουδαιότητα. Διεθνική οικογένεια: 44.1% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα, 29.5% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 26.4% «Μέτρια» σπουδαιότητα.

Τα ποσοστά σημαντικότητας για την 'αγορά ελληνικών προϊόντων' ήταν: Ομοεθνοτική οικογένεια: 37.3% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα, 37.3% «Μέτρια» σπουδαιότητα, 25.4% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα. Διεθνική οικογένεια: 61.7% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα, 23.1% «Μέτρια» σπουδαιότητα, 15.2% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα.

δ) Επαφή με ελληνικά μέσα μαζικής ενημέρωσης

Η ανάγνωση των στοιχείων του πίνακα δείχνει χαμηλά ποσοστά 'αλληλεπίδρασης των ομοεθνοτικών οικογενειών του δείγματος με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης', με τις διεθνικές οικογένειες να παρουσιάζουν ακόμα χαμηλότερα ποσοστά. Στη συνέχεια παρουσιάζεται, αναλυτικότερα, η στατιστική εικόνα κάθε τύπου οικογένειας και εθνοπολιτισμικής παραμέτρου.

Η 'επαφή με τον ελληνικό τύπο (εβδομαδιαία βάση)' για τις ομοεθνοτικές οικογένειες αποτυπώνεται με τις ακόλουθες κατανομές συχνοτήτων: 46.8% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα, 27.4% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα και 25.8% «Μέτρια» σπουδαιότητα. Ενώ, για τις διεθνικές οικογένειες αντιστοιχούν οι εξής κατανομές: 77% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα, 13.4% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 9.6% «Μέτρια» σπουδαιότητα.

Η στατιστική επαφή των ομοεθνοτικών οικογενειών με «τα ελληνικά προγράμματα στην τηλεόραση και ραδιόφωνο (εβδομαδιαία)» εκφράζεται με τα εξής ποσοστά: 49.7% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα,

37.2% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 13.1% «Μέτρια» σπουδαιότητα. Οι αντίστοιχες ποσοστώσεις για τις διεθνικές οικογένειες είναι: 66.3% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα, 24.6% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 9.1% «Μέτρια» σπουδαιότητα.

ε) **Εορτασμός ονομαστικών γιορτών**

Η σπουδαιότητα που αποδίδεται στον παράγοντα των 'ονομαστικών γιορτών' από τις ομοεθνοτικές οικογένειες εμφανίζεται με τα ακόλουθα υψηλά ποσοστά: 80.8% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 16.4% «Μέτρια» σπουδαιότητα, 2.8% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα. Οι διεθνικές οικογένειες παρουσιάζουν χαμηλότερα ποσοστά σημαντικότητας: 59.2% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 26.2% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα, 14.6% «Μέτρια» σπουδαιότητα.

στ) **Υποστήριξη Ελληνοαυστραλών επαγγελματιών**

Η κατανομή συχνοτήτων των μεταβλητών δείχνει ότι η υποστήριξη Ελληνοαυστραλών επαγγελματιών εκδηλώνεται με χαμηλούς ρυθμούς για τους γονείς και στους δύο τύπους οικογενειών. Αντίθετα, κινείται ανοδικά για τα πιο ηλικιωμένα μέλη των οικογενειών, όπως φαίνεται και στα επόμενα ποσοστά.

Τα ποσοστά 'υποστήριξης Ελληνοαυστραλών επαγγελματιών (γονείς)' για τις ομοεθνοτικές οικογένειες παρουσιάζουν την ακόλουθη εικόνα: 41.4% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα, 35.2% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 23.4% «Μέτρια» σπουδαιότητα. Ενώ για τις διεθνικές οικογένειες αντιστοιχούν τα ποσοστά: 68% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα, 18.2% «Μέτρια» σπουδαιότητα, 13.8% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα.

Η 'υποστήριξη Ελληνοαυστραλών επαγγελματιών (παππούδες - γιαγιάδες)' για τις ομοεθνοτικές οικογένειες εκφράζεται με τις εξής κατανομές συχνοτήτων: 63.4% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 21.2% «Μέτρια» σπουδαιότητα, 15.4% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα. Οι αντίστοιχες κατανομές για τις διεθνικές οικογένειες είναι: 53% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 26.6% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα, 20.4% «Μέτρια» σπουδαιότητα.

ζ) **Παρακολούθηση επικαιρότητας στην Ελλάδα και ελληνοαυστραλιανή παροικία**

Η ανάγνωση των αποτελεσμάτων του κεντρικού πίνακα δείχνει ότι τα ηλικιωμένα μέλη και για τους δυο τύπους οικογενειών εμφανίζουν στατιστικά, στενότερη σχέση με την επικαιρότητα της Ελλάδας και της ελληνοαυστραλιανής ομογένειας, από την αντίστοιχη σχέση των γονέων. Αναλυτικότερα, η ποσόστωση των ομοεθνοτικών οικογενειών για την 'παρακολούθηση της επικαιρότητας στην Ελλάδα (γονείς)' παρουσιάζει την παρακάτω εικόνα: 55.7% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 28% «Μέτρια» σπουδαιότητα και 14.3% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα. Η αντίστοιχη ποσόστωση για τις διεθνικές οικογένειες είναι: 35.9% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 33.9% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα, 30.2% «Μέτρια» σπουδαιότητα.

Η 'παρακολούθηση της επικαιρότητας στην Ελλάδα' από τα ηλικιωμένα μέλη των ομοεθνοτικών οικογενειών αποτυπώνονται ως εξής: 89.4% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 7.2% «Μέτρια» σπουδαιότητα, 3.4% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα. Ενώ για τους ηλικιωμένους των διεθνικών οικογενειών τα ποσοστά είναι: 81.8% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 13.8% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα, 4.4% «Μέτρια» σπουδαιότητα.

Η 'παρακολούθηση της ελληνοαυστραλιανής επικαιρότητας' για τις ομοεθνοτικές οικογένειες εκδηλώνεται με τα ακόλουθα ποσοστά: 39.3% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα, 34.3% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 26.4% «Μέτρια» σπουδαιότητα. Για τις διεθνικές οικογένειες τα ποσοστά αποτυπώνονται ως εξής: 67.7% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα, 16.3% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 16% «Μέτρια» σπουδαιότητα.

Τα ποσοστά 'παρακολούθησης της ελληνοαυστραλιανής επικαιρότητας' από τους ηλικιωμένους των ομοεθνοτικών οικογενειών είναι τα εξής: 61.1% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 24.9% «Μέτρια» σπουδαιότητα, 14% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα. Τα ποσοστά που αντιστοιχούν για τις διεθνικές οικογένειες είναι: 55.5% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 24.2% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα, 20.5% «Μέτρια» σπουδαιότητα.

η) Συμμετοχή σε συλλογικούς και οργανωτικούς θεσμούς και εκδηλώσεις της ελληνικής παροικίας

Η παράμετρος αυτή αναφέρεται στην ένταξη και δραστηριότητα των γονέων ή των παππούδων ως ενεργά μέλη στη ζωή των ελληνικών οργανισμών. Από τον πίνακα προκύπτουν αξιοσημείωτες διαφοροποιήσεις μεταξύ των δύο τύπων οικογενειών, όπως φαίνεται στα ακόλουθα ποσοστά: Ομοεθνοτική οικογένεια: 45.4% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα, 33.9% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 20.7% «Μέτρια» σπουδαιότητα. Διεθνική οικογένεια: 63.2% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα, 21.9% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 14.9% «Μέτρια» σπουδαιότητα.

θ) Ελληνική ψυχαγωγία και διασκέδαση

Από την ανάγνωση των κατανομών συχνότητων του κεντρικού πίνακα προκύπτει πως οι ομοεθνοτικές οικογένειες έχουν επαφή με την ελληνική μουσική και τα τραγούδια, καθώς και τις παραδοσιακές παροικιακές γιορτές, ενώ η σχέση τους με άλλα παροικιακά πολιτιστικά γεγονότα, όπως το θέατρο, η λογοτεχνική κίνηση αποτυπώνεται με χαμηλά ποσοστά. Οι διεθνικές οικογένειες παρουσιάζουν χαμηλότερα ποσοστά επαφής και στις τρεις παραμέτρους του πεδίου 'ελληνική ψυχαγωγία και διασκέδαση'. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται τα ποσοστά για κάθε εθνοπολιτισμική παράμετρο.

Η 'επαφή με την ελληνική μουσική-τραγουδία-συναυλίες' για τις ομοεθνοτικές οικογένειες παρουσιάζει την παρακάτω εικόνα: 49.3% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 27.4% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα, 23.3% «Μέτρια» σπουδαιότητα. Ενώ, για τη διεθνική οικογένεια τα ποσοστά σπουδαιότητας είναι: 46% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα, 33.1% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 20.9% «Μέτρια» σπουδαιότητα.

Οι κατανομές συχνοτήτων που αντανακλούν την 'επαφή με τις παροικιακές γιορτές' για τις ομοεθνοτικές οικογένειες είναι: 46.2% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 29.1% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα, 24.7% «Μέτρια» σπουδαιότητα. Για τις διεθνικές οικογένειες προκύπτουν τα παρακάτω ποσοστά: 45.3% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα, 30.8% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 23.9% «Μέτρια» σπουδαιότητα.

Η 'επαφή με ελληνικά πολιτιστικά γεγονότα (θέατρο, λογοτεχνική κίνηση, κινηματογράφος)' παρουσιάζει τις ακόλουθες κατανομές συχνοτήτων για τις ομοεθνοτικές οικογένειες: 50.3% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα, 28.3% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 21.4% «Μέτρια» σπουδαιότητα. Ενώ για τις διεθνικές οικογένειες οι κατανομές συχνοτήτων σημαντικότητας είναι: 74.5% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα, 17.7% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 7.8% «Μέτρια» σπουδαιότητα.

ι) Ελληνικός χαρακτήρας και διακόσμηση των κατοικιών

Συνολικά, εμφανίζεται μέτρια ή χαλαρή σχέση των ελληνοαυστραλιανών οικογενειών με τη συγκεκριμένη παράμετρο. Συγκριτικά οι εθνοτικές οικογένειες εμφανίζουν υψηλότερα ποσοστά σε σχέση με τις διεθνικές. Πιο συγκεκριμένα, η ποσοστιαία κατανομή συχνοτήτων που αποτυπώνεται για τις ομοεθνοτικές οικογένειες είναι η ακόλουθη: 45.7% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 28.9% «Μέτρια» σπουδαιότητα, 25.4% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα. Για τις διεθνικές οικογένειες προκύπτουν τα παρακάτω ποσοστά: 45.4% «Λίγη ή Καθόλου» σπουδαιότητα, 31.9% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, 22.7% «Μέτρια» σπουδαιότητα.

Μέρος Β: Συγκριτική παρουσίαση και σχολιασμοί σημαντικότητας των μεταβλητών ελληνικότητας για τις ομοεθνοτικές και διεθνικές οικογένειες

Μέσα από την προηγούμενη στατιστική ανάλυση επαληθεύθηκε ότι σε όλα τα πεδία που εξετάστηκαν οι ομοεθνοτικές οικογένειες σημείωσαν υψηλότερους δείκτες συχνοτήτων σημαντικότητας σε σύγκριση με τις διεθνικές. Σαφέστερη εικόνα των μεταβλητών που παρουσιάζουν μεγάλη σπουδαιότητα «Πάρα πολύ ή Πολύ» για κάθε τύπο ελληνοαυστραλιανής οικογένειας, αναλυτικά, παρουσιάζεται παρακάτω:

α) Ομοεθνοτικές οικογένειες

Οι εξής παράμετροι ελληνικότητας έχουν «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα σε ποσοστό 75% και πάνω των ομοεθνοτικών οικογενειών: στενή οικογενειακή ζωή και αλληλοϋποστήριξη, αλληλεπίδραση της άμεσης οικογένειας με παππούδες-γιαγιάδες (εβδομαδιαία ή μηνιαία), σπουδαιότητα (ως ιδεολόγημα) α) του ελληνικού τρόπου ζωής και ελληνικής κουλτούρας, β) της ελληνικής γλώσσας και γ) της Ορθόδοξης πίστης, εορτασμός ονομαστικών γιορτών, παρακολούθηση πολιτικής ζωής στην Ελλάδα από τα ηλικιωμένα μέλη της οικογένειας.

Οι παρακάτω παράμετροι ελληνικότητας έχουν «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα σε ποσοστό 50%-70% των ομοεθνοτικών οικογενειών: κοινωνικοποίηση κυρίως με άλλες ελληνικές οικογένειες – πρόσωπα, υποστήριξη Ελληνοαυστραλών επαγγελματιών (παππούδες), παρακολούθηση επικαιρότητας στην Ελλάδα (γονείς), παρακολούθηση ελληνοαυστραλιανής επικαιρότητας (παππούδες).

Οι υπόλοιπες παράμετροι ελληνικότητας έχουν «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα για τις ομοεθνοτικές οικογένειες, με ποσοστά διακύμανσης από 25% μέχρι 49%: επισκεψιμότητα Ελλήνων συγγενών και αντίστροφα (μηνιαία), ελληνικός διακόσμηση – σύμβολα ελληνικότητας κατοικιών, ελληνικές συνήθειες διατροφής, οικογενειακές έξοδοι σε χώρους με ελληνική κουζίνα, αγορά ελληνικών προϊόντων, επαφή με ελληνικό τύπο (εβδομαδιαία), επαφή με ελληνικά προγράμματα στην τηλεόραση και ραδιόφωνο (εβδομαδιαία), υποστήριξη Ελληνοαυστραλών επαγγελματιών (γονείς), παρακολούθηση επικαιρότητας στην Ελλάδα (γονείς), παρακολούθηση ελληνοαυστραλιανής επικαιρότητας (γονείς), μέλη ελληνικών οργανισμών, επαφή με ελληνική μουσική-τραγούδια-συναυλίες, επαφή με παροικιακές γιορτές, επαφή με ελληνικά πολιτιστικά γεγονότα (θέατρο, λογοτεχνική κίνηση, κινηματογράφος).

β) Διεθνικές οικογένειες

Οι παρακάτω παράμετροι ελληνικότητας έχουν «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, με ποσοστά σημαντικότητας πάνω από 75%: στενή οικογενειακή ζωή και αλληλοϋποστήριξη, αλληλεπίδραση με παππούδες-γιαγιάδες (εβδομαδιαία ή μηνιαία), παρακολούθηση επικαιρότητας στην Ελλάδα (παππούδες).

Οι επόμενες παράμετροι ελληνικότητας έχουν «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, με ποσοστό μεταξύ 50%-74%: εορτασμός ονομαστικών γιορτών, υποστήριξη Ελληνοαυστραλών επαγγελματιών (παππούδες), παρακολούθηση ελληνοαυστραλιανής επικαιρότητας (παππούδες).

Οι παράμετροι ελληνικότητας που έχουν «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα, για ένα ποσοστό μεταξύ 25% - 49% των διεθνικών οικογενειών είναι: σπουδαιότητα ελληνικού τρόπου ζωής και ελληνικής κουλτούρας, σπουδαιότητα Ορθόδοξης πίστης, σπουδαιότητα ελληνικής γλώσσας, κοινωνικοποίηση κυρίως με άλλες ελληνικές οικογένειες και πρόσωπα, οικογενειακές έξοδοι σε χώρους με ελληνική κουζίνα, παρακολούθηση επικαιρότητας στην Ελλάδα (γονείς), επαφή με ελληνική μουσική-τραγούδια-συναυλίες, ελληνική διακόσμηση και σύμβολα ελληνικότητας κατοικιών.

Οι υπόλοιπες παράμετροι ελληνικότητας έχουν «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη σπουδαιότητα για τις διεθνικές οικογένειες με ποσοστά σπουδαιότητας που κυμαίνονται κάτω από 24%: επισκεψιμότητα Ελλήνων συγγενών και αντίστροφα (μηνιαία), ελληνικές συνήθειες διατροφής, αγορά ελληνικών προϊόντων, επαφή με ελληνικό τύπο (εβδομαδιαία), επαφή με ελληνικά προγράμματα στην τηλεόραση και ραδιόφωνο (εβδομαδιαία), υποστήριξη Ελληνοαυστραλών επαγγελματιών (γονείς), παρακολούθηση ελληνοαυστραλιανής επικαιρότητας (γονείς), μέλη ελληνικών οργανισμών, επαφή με ελληνικά πολιτιστικά γεγονότα (θέατρο, λογοτεχνική κίνηση, κινηματογράφος).

Επομένως, επιβεβαιώνεται η θετικότερη αλληλεπίδραση των ομοεθνοτικών ελληνικών οικογενειών με τους δείκτες ελληνικότητας που εξετάστηκαν, σε σύγκριση με τις διεθνικές. Οι επιδράσεις των διαφοροποιήσεων αυτών στην εθνοπολιτισμοποίηση των Ελληνοαυστραλών εφήβων είναι καθοριστικής σημασίας, διότι η οικογένεια συνιστά το βασικότερο συντελεστή διαμόρφωσης της εθνοπολιτιστικής ταυτότητας. Διευκρινίζουμε ότι τα προηγούμενα αποτελέσματα εκφράζουν τον αντίστοιχο μέσο όρο για κάθε τύπο οικογένειας και δε χαρακτηρίζουν το σύνολο των οικογενειών. Έτσι, χαρτογραφήθηκαν ομοεθνοτικές ελληνικές οικογένειες με ουδέτερη ή χαλαρή επαφή με τα συγχρονικά στοιχεία ελληνικότητας, και παραδείγματα διεθνικών οικογενειών με ισχυρή επαφή με αυτά. Οι διαφοροποιήσεις αυτές φανερώνουν τις διαφορετικές συμπεριφορές και επιλογές κάθε οικογένειας στον τρόπο έκφρασης της ελληνικότητάς της. Ακόμη, αναδεικνύεται σημαντικός ο ρόλος της τρίτης ηλικίας ως πυλώνας ελληνικότητας.

Μέρος Γ: Σχολιασμός κυριότερων ευρημάτων του κεφαλαίου

Τα προηγούμενα αποτελέσματα σκιαγραφούν την εθνοπολιτισμική ζωή των ελληνοαυστραλιανών οικογενειών, συνολικά, αλλά και επιμερισμένα για κάθε τύπο οικογένειας, μέσα από την οπτική των Ελληνοαυστραλών εφήβων. Επιβεβαιώνεται πως ο οικογενειακός θεσμός, ως παράγοντας ελληνικότητας χαρακτηρίζεται από ποικιλομορφία εθνοπολιτισμικών βιογραφιών. Χαρτογραφήθηκαν οικογένειες με ελληνοκεντρικό χαρακτήρα, στις οποίες η ελληνικότητα συνιστά κεντρική συνιστώσα της οικογενειακής ζωής. Σε άλλες οικογένειες, διαπιστώθηκαν ψήγματα ελληνικότητας, επαληθεύοντας αυτό που προσδιορίζεται ως πολιτισμικό ελάχιστο ή συμβολική ελληνικότητα (Δαμανάκης 2007). Δηλαδή, η εθνοπολιτισμικότητα της ελληνοαυστραλιανής οικογένειας αποτελεί δυναμικό, πολυδιάστατο και εξελισσόμενο μέγεθος.

Η μέση ελληνοαυστραλιανή οικογένεια, παρά τη συνεχή της εξέλιξη, διατηρεί σταθερή σχέση με δείκτες ελληνικότητας σε πρακτικό και συναισθηματικό επίπεδο. Υπογραμμίζεται ενδεικτικά η θετική σχέση, κυρίως των ομοεθνοτικών οικογενειών, με δείκτες όπως η σπουδαιότητα της ελληνικής γλώσσας, της ελληνικής κουλτούρας, της ορθόδοξης πίστης, της στενής οικογενειακής ζωής και αλληλοϋποστήριξης, οι στενές σχέσεις με την προηγούμενη γενιά (παππούδες-γιαγιάδες). Δηλαδή, διαπιστώθηκε ισχυρή προσήλωση των οικογενειών σε αξιακές παραμέτρους που χαρακτηρίζονται ως πυρηνικές. Η προσήλωση στον ελληνικό

τρόπο ζωής είναι ερμηνεύσιμη καθώς το ένα πέμπτο (22.5%) των Ελληνοαυστραλών γονέων ηλικίας 35-55 ετών είναι ελλαδογεννημένοι, δηλαδή κάποιο διάστημα της παιδικής τους ηλικίας έζησαν στον ελλαδικό χώρο. Η συνύπαρξη τριών γενεών και η στενή τους αλληλεπίδραση διατηρεί ζωτική τη συνοχή της οικογένειας και την επαφή της με συγχρονικά πολιτισμικά στοιχεία ελληνικότητας. Παρά την ισχυρή βιωματική σχέση των οικογενειών με ορισμένες διαστάσεις της ελληνικότητας και την υιοθέτηση αντίστοιχων πρακτικών, η αλληλεπίδρασή της με τον ελληνικό τρόπο ζωής χαλαρώνει σταδιακά, ιδιαίτερα για τις διεθνικές οικογένειες. Η ελληνικότητα αποκτά συμβολικό περιεχόμενο, επηρεάζοντας αντίστοιχα την εθνοπολιτισμοποίηση των Ελληνοαυστραλών εφήβων. Ωστόσο, η διαπίστωση συγχρονικών στοιχείων ελληνικότητας στη ζωή των οικογενειών αποτελεί μια σχέση με συναισθηματικό περιεχόμενο. Με βάση τα ευρήματα διαπιστώνεται ότι οι σημαντικότερες συντεταγμένες που καθορίζουν την εθνοπολιτισμική ζωή της Ελληνοαυστραλιανής οικογένειας είναι διαγενειακότητα και ο βαθμός διεθνικότητάς της. Έτσι, καθώς εναλλάσσονται οι γενιές και αυξάνονται τα ποσοστά των διεθνικών γάμων, ατονούν τα συγχρονικά στοιχεία ελληνικότητας.

Στο κεφάλαιο αυτό εξετάστηκαν οι εθνοπολιτισμικές πρακτικές της ελληνοαυστραλιανής οικογένειας. Με βάση τα αποτελέσματα θα επιχειρηθεί η διερεύνηση της εθνοτικής ταυτότητας και συμπεριφοράς των Ελληνοαυστραλών εφήβων. Παράλληλα, θεωρείται απαραίτητη η αλληλοσυσχέτιση των βασικών παραμέτρων ελληνικότητας, ώστε να εμπλουτισθεί η γνώση του αντικειμένου μελέτης. Η αλληλοσυσχέτιση αυτή επιχειρείται στο επόμενο υποκεφάλαιο.

4.3 Ελληνοαυστραλιανή Οικογένεια και Βασικοί Παράγοντες Ελληνικότητας

Στο παρόν υποκεφάλαιο αναλύεται ο τρόπος αλληλοσυσχέτισης των βασικών εθνοπολιτισμικών παραμέτρων, που οριοθετούν τον ελληνικό χαρακτήρα των οικογενειών του δείγματος. Αυτές οι παράμετροι αποτελούν τις μεταβλητές που παρουσιάζονται στον κεντρικό πίνακα 4.13 (σελίδα 127). Ο υπολογισμός της συσχέτισής τους στηρίζεται στη χρήση του συστήματος SPSS και συγκεκριμένα στις μεθόδους α) συντελεστής συσχέτισης Pearson co-efficient και β) έλεγχος προσαρμοστικότητας χ^2 (chi square tests). Η ανάλυση αυτή είναι απαραίτητη διότι συμβάλλει στην βαθύτερη κατανόηση της εθνοπολιτισμικής συμπεριφοράς των ελληνοαυστραλιανών οικογενειών.

Η συσχέτιση των μεταβλητών με τη χρήση του συντελεστή συσχέτισης «Pearson co-efficient» έδειξε ότι για τις μισές από τις εθνοπολιτισμικές πρακτικές / παραμέτρους υπάρχει θετική ή μέτρια θετική συσχέτιση. Οι πέντε σημαντικότερες αλληλοσυσχετίσεις που προέκυψαν (significant linear relationships) ήταν μεταξύ:

- α) της ελληνικής κουλτούρας και της ελληνικής γλώσσας (.987**),
- β) της ελληνικής κουλτούρας και της Ορθόδοξης πίστης (.965**),
- γ) του ενδιαφέροντος για την ελληνοαυστραλιανή επικαιρότητα και του ενδιαφέροντος για την επικαιρότητα στην Ελλάδα (.843**),

- δ) της ελληνικής κουλτούρας και της στενής οικογενειακής ζωής (.742**),
- ε) της ελληνικής κουλτούρας και της αλληλεπίδρασης με την πρώτη γενιά – παππούδες (.720**).

Παράλληλα, σε επίπεδο 186 αλληλοσυσχετίσεων διαπιστώθηκαν οι ακόλουθες τάσεις συσχέτισης: στο 48% των συσχετίσεων το επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας ήταν $p < 0.01$, στο 29% των συσχετίσεων το επίπεδο σημαντικότητας ήταν $p < 0.05$, ενώ στο ένα τέταρτο σχεδόν των συσχετίσεων (23%), φάνηκε ότι οι μεταβλητές δε συσχετίζονται ($p > 0.05$). Είναι αξιοσημείωτο πως η ανάλυση με το συντελεστή συσχέτισης «Pearson co-efficient» έδειξε θετικές και μέτρια θετικές συσχετίσεις ($p < 0.01$) των παρακάτω πρακτικών και παραμέτρων ελληνικότητας μεταξύ τους: α) ελληνική κουλτούρα και τρόπος ζωής, β) ελληνική γλώσσα, γ) Ορθόδοξη πίστη, δ) επαφή της οικογένειας με την προηγούμενη γενιά (παππούδες - γιαγιάδες), ε) στενή οικογενειακή ζωή. Επιπρόσθετα, οι ισχυρότερες συσχετίσεις παρατηρήθηκαν μεταξύ παραμέτρων που ανήκαν στο ίδιο πεδίο, για παράδειγμα σπουδαιότητα ελληνικής κουλτούρας, ελληνικής γλώσσας και Ορθόδοξης πίστης, χωρίς ωστόσο αυτό να έχει απόλυτο χαρακτήρα.

Πιο διευρυμένη εικόνα για τις συσχετίσεις των παραμέτρων ελληνικότητας αποκτούμε με την ανάλυση των πρακτικών ελληνικότητας, βασισμένης στο στατιστικό εργαλείο 'έλεγχος προσαρμοστικότητας χ^2 chi square test'. Με τη χρήση του συγκεκριμένου εργαλείου, τα αποτελέσματα των παραμέτρων με τις υψηλότερες συσχετίσεις με άλλες εθνοπολιτισμικές παραμέτρους είναι: Πρώτο, ο ελληνικός τρόπος ζωής και κουλτούρα αποτελεί την εθνοπολιτισμική παράμετρο με τις περισσότερες αλληλοσυσχετίσεις με τις υπόλοιπες παραμέτρους, παρουσιάζοντας στατιστική σημαντικότητα ($p < 0.01$) με 16 άλλες παραμέτρους,¹⁴⁰ ενώ εκδηλώνει στατιστική σημαντικότητα ($p < 0.05$) με τρεις παραμέτρους.¹⁴¹ Δεύτερο, η ελληνική γλώσσα σχετίζεται σημαντικά ($p < 0.01$) με 15 άλλες παραμέτρους και μέτρια ($p < 0.05$) με τέσσερις παραμέτρους. Τρίτο, η Ορθόδοξη πίστη έχει στατιστική σημαντικότητα ($p < 0.01$) με εννέα παραμέτρους και ($p < 0.05$) με δέκα παραμέτρους. Τέταρτο, η στενή οικογενειακή σχέση με τους παππούδες και γιαγιάδες εκδηλώνει στατιστική σημαντικότητα ($p < 0.01$) με 13 άλλες παραμέτρους, ($p < 0.05$) με τρεις παραμέτρους, ενώ δεν παρουσιάζει σημαντικότητα ($p > 0.05$) με τρεις άλλες. Πέμπτο, η παράμετρος μέλη ελληνικών οργανισμών συσχετίζεται με βαθμό συσχέτισης ($p < 0.01$) με 12 άλλες παραμέτρους ελληνικότητας, ($p < 0.05$) με τέσσερις παραμέτρους, ενώ δεν παρουσιάζει συνάφεια ($p > 0.05$) με άλλες τρεις.

Από την άλλη πλευρά, οι παράμετροι ελληνικότητας με τις χαμηλότερες συσχετίσεις ($p > 0.05$) με άλλες παραμέτρους είναι οι ακόλουθες: Πρώτο, η αγορά ελληνικών προϊόντων (εκδηλώνει χαμηλή ή ουδέτερη αλληλοσυσχέτιση με δέκα από τις δεκαεννέα παραμέτρους).¹⁴² Δεύτερο, η επαφή με το ελληνικό θέατρο, λογοτεχνία (αλληλοσυσχετίζεται χαμηλά ή ουδέτερα με δέκα από τις δεκαεννέα παραμέτρους). Τρίτο, πέντε εθνοπολιτισμικές παράμετροι (υποστήριξη Ελλήνων επαγγελματιών, ονομαστικές γιορτές, ενημέρωση για τις εξελίξεις στον ελλαδικό χώρο, συγγενικοί δεσμοί και επισκέψεις συγγενών) παρουσιάζουν ουδέτερη ή χαμηλή αλληλεπίδραση με άλλες οχτώ από τις δεκαεννέα παραμέτρους.

Σχολιάζοντας τα αποτελέσματα των στατιστικών αναλύσεων, είναι φανερό ότι αυτά συμπληρώνουν και ολοκληρώνουν τα ευρήματα των προηγούμενων υποκεφαλαίων για την εθνοπολιτισμικότητα της ελληνοαυστραλιανής οικογένειας. Το γεγονός πως παρατηρήθηκαν υψηλότερα επίπεδα συσχετίσεων μεταξύ των παραμέτρων που ανήκουν στο ίδιο πεδίο, ενδεχόμενα να υποδηλώνει μια βαθύτερη σχέση μεταξύ τους και οι συσχετίσεις να έχουν ρεαλιστική βάση. Αλλά ενδέχεται οι συσχετίσεις αυτές να μην έχουν πρακτικό αντίκρισμα. Ας πάρουμε για παράδειγμα τις θετικές συσχετίσεις που εκφράστηκαν μεταξύ της ελληνικής κουλτούρας, Ορθόδοξης πίστης και ελληνικής γλώσσας. Οι συγκεκριμένες παράμετροι εκφράζουν την πεποίθηση των μαθητών για τη σημαντικότητα της θέσης των τριών αυτών παραμέτρων

¹⁴⁰ Οι δεκαέξι παράμετροι με τις οποίες η παράμετρος «αγορά ελληνικών προϊόντων» παρουσιάζει πολύ υψηλή ετέρωση είναι: ελληνική γλώσσα, Ορθόδοξη πίστη, στενή οικογενειακή ζωή, ελληνική διατροφή, ελληνικά προγράμματα στην τηλεόραση και ραδιόφωνο, σχέση με τους παππούδες-γιαγιάδες, επισκέψεις σε Έλληνες συγγενείς, ελληνική μουσική, ανάγνωση ελληνικών εφημερίδων, εορτασμός ονομαστικών γιορτών, ελληνικά πανηγύρια, ελληνικές παρέες-φιλίες, προτίμηση Ελλήνων επαγγελματιών.

¹⁴¹ Οι συγκεκριμένες παράμετροι είναι οι έξοδοι σε ελληνικά εστιατόρια, οι εξελίξεις στον ελλαδικό χώρο και οι εξελίξεις στον ομογενειακό χώρο.

¹⁴² Η ομάδα των παραμέτρων αυτών είναι: ελληνικός τύπος, προγράμματα ελληνικών στην τηλεόραση και στο ραδιόφωνο, ονομαστικές γιορτές, ενεργά μέλη ελληνικών οργανισμών, ελληνική μουσική, έξοδοι σε χώρους ελληνικής διατροφής, ελληνικά φεστιβάλ και γιορτές, εξελίξεις στον ελλαδικό χώρο και εξελίξεις στον ομογενειακό χώρο.

στην οικογενειακή ζωή. Οι υψηλοί δείκτες αλληλοσυσχέτισης δε σημαίνουν ότι οι παράμετροι αυτές έχουν αναγκαστικά και εκτεταμένο πεδίο εφαρμογής στην καθημερινή ζωή των οικογενειών, αφού δεν αναφέρονται σε συγκεκριμένες πρακτικές, αλλά εκφράζουν ιδεολογικές στάσεις και συναισθήματα.

Άλλες συσχετίσεις ωστόσο φαίνεται να έχουν ρεαλιστική βάση. Για παράδειγμα οι οικογένειες που, σύμφωνα με τις αντιλήψεις των εφήβων διατηρούν στενή οικογενειακή ζωή, ως άμεση οικογένεια είναι πιθανότερο να έχουν και πρακτικά στενές σχέσεις με τους παππούδες-γιαγιάδες και ακόμα να γιορτάζουν τις ονομαστικές τους γιορτές συχνότερα από τις οικογένειες που δήλωσαν ότι δεν έχουν στενή οικογενειακή αλληλεπίδραση. Σύμφωνα με ένα άλλο παράδειγμα συσχετίσεων, αν μια οικογένεια έχει συχνή επαφή με τα ελληνικά ΜΜΕ, είναι πολύ πιθανό να παρακολουθεί στενά την επικαιρότητα στην Ελλάδα και στην ελληνοαυστραλιανή ομογένεια. Γενικότερα, το μεγαλύτερο εύρος των συσχετίσεων φανερώνει μέτρια στατιστική σημαντικότητα και συνεπώς, ένα σημαντικό μέρος των παραμέτρων φαίνεται να κινείται ανεξάρτητα μεταξύ τους. Αυτό εναρμονίζεται με τα ευρήματα ότι οι ελληνοαυστραλιανές οικογένειες επιλέγουν και ταυτίζονται με συγκεκριμένες παραμέτρους ελληνικότητας, ενώ δεν ακολουθούν άλλες ή διαμορφώνουν χαλαρή σχέση με αυτές. Δηλαδή, επαληθεύεται η αντίληψη ότι η ελληνικότητα εκφράζεται μέσα από πολύμορφα σχήματα. Η χαρτογράφηση αυτή και γενικότερα, τα συμπεράσματα του παρόντος κεφαλαίου έδωσαν πολύτιμες πληροφορίες για την οικογένεια ως πεδίο πρακτικών ελληνικότητας. Με βάση τις γνώσεις που αποκτήθηκαν συνεχίζουμε στο επόμενο κεφάλαιο για την εθνοπολιτισμική ταυτότητα των Ελληνοαυστραλών εφήβων.